

KADERNOTA

2020 – 2023

Stand van zaken per 29 mei 2019

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Versie: 5 juni 2019

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding.....	3
	Financieel perspectief en onzekerheden vanwege de meicirculaire 2019	5
	Wat vindt u in deze kadernota?	6
2.	Ontwikkelingen en financieel perspectief.....	7
2.1.	In vogelvlucht: Financieel meerjarenperspectief kadernota	7
2.2.	Ontwikkelingen	10
2.2.1	Blok I Vertrekpunt kadernota 2020	10
2.2.2	Blok II Ontwikkelingen	10
2.2.3	Blok III Ombuigingen	21
3.	Investeringsprogramma	22
4.	Ontwikkeling schuldpositie en rentekosten	24
4.1	Ontwikkeling schuldpositie.....	24
4.2	Ontstaan van de schuld	25
4.3	Rentevisie	27
5.	Bijlagen	29
	Bijlage 1 Technische kaders voor de meerjarenbegroting 2020– 2023.....	29
	Bijlage 2 Demografische ontwikkeling.....	30
	Bijlage 3 Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)	32
	Bijlage 4 Ontstaan schuld en investeringen	38
	Bijlage 5 Consultatie van inwoners in spoor 3	40

1. Inleiding

Dit is de Kadernota 2020-2023 van onze gemeente. Elk voorjaar stelt de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug hiermee de kaders vast voor het opstellen van de begroting voor het volgende jaar. De gebruikelijke beleidslijn is dat de kadernota financieel sluitend is. Deze kadernota is dat niet. We moeten helaas een extra tekort melden van ruim €3 miljoen. We realiseren ons terdege dat dit een onplezierige boodschap is, vooral omdat er de afgelopen jaren al vaker is bezuinigd en we net de consultatie met de samenleving over de ombuigingen in Spoor 3 hebben afgerond. In deze inleiding nemen we u mee in het proces dat hieraan is vooraf gegaan, duiden we het tekort en laten we zien op welke wijze we met deze situatie omgaan in deze kadernota en in de richting van de begroting 2020-2023.

Wat vooraf ging

Na de verkiezingen in maart 2018 trad een nieuwe gemeenteraad aan en in mei een nieuw college. Er is in die periode een gezamenlijk raadsprogramma opgesteld, met als focus:

1) Gezonde financiën 2) Duurzaamheid 3) Zorg voor iedereen 4) Wonen en 5) Samen met inwoners.

Met het vaststellen van de jaarrekening 2017 en de daaruit voortvloeiende structurele effecten, bleek er onvoldoende financiële ruimte beschikbaar om het uitvoeringsprogramma te realiseren. Dit maakte dat al tijdens het opstellen van het raadsuitvoeringsprogramma gezocht is naar ombuigingen om de uitvoering toch mogelijk te maken (spoor 2). De septembercirculaire bracht daarna ook nog een forse structurele tegenvaller waarvoor nog extra ombuigingen zijn gezocht en toegevoegd aan spoor 2.

Daarna werden in december de prognoses in de Jeugdzorg en Wmo gepresenteerd. Ook hier kwamen flinke tegenvallers op ons af. In combinatie met de ambitie om de schuldenlast omlaag te brengen, was dit voor het college aanleiding om aan de raad voor te stellen de uitvoering van het raadsprogramma stop te zetten. De focus lag daarmee volledig op de verbetermaatregelen in het Sociaal Domein en het in balans brengen van de gemeentelijke financiën. Dit proces, Spoor 3, bestaat uit voorgestelde ombuigingsmaatregelen, de consultatie van inwoners hierover en het verwerken van de voorstellen in de Kadernota 2020.

Focus Scherpe keuzes voor een duurzame toekomst

Het college heeft vanaf het begin in de ombuigingen haar focus gelegd op het behoud van de kwaliteiten van Utrechtse Heuvelrug. Steeds is getracht scherp te kiezen, met behoud van zoveel mogelijk voorzieningen en met het voorkomen van zoveel mogelijk onomkeerbare keuzes. Hierbij is gezocht naar een acceptabele balans tussen het besparen op voorzieningen & beleidsambities en het verhogen van inkomsten.

De opgave in spoor 3

De opgave in spoor 3 was, met de kennis van dat moment, €5,6 miljoen. Dit was opgebouwd uit €2,6 miljoen tekort in het Sociaal Domein en €3 miljoen om te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en tegenvallende inkomsten van het Rijk. Daarnaast werd ingezet op het reduceren van de schuld. Met het vaststellen van de opgave voor ombuigingen is steeds ook aangegeven dat er onzekerheden zijn. Daarmee zijn toekomstige ontwikkelingen vanuit het Rijk bedoeld, zoals de meicirculaire, maar ook de gebruikte aannames in prognoses.

Consultatie van inwoners

Om de opgave van €5,6 miljoen te realiseren is een pakket van ombuigingen voorgesteld, waarin het college voorstellen doet om kosten te besparen of inkomsten te verhogen. Dit pakket van maatregelen is voorgelegd aan de samenleving ter consultatie. In drie weken tijd hebben mensen hun mening kunnen laten horen via een enquête, een online gesprek, gesprekken met college- en raadsleden tijdens diverse ontmoetingen en op een brede afsluitende bijeenkomst. Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van de verschillende mogelijkheden om hun stem te laten horen.

Wat we opgehaald hebben is in ieder geval dat inwoners de problematiek veelal begrijpen en snappen dat je als gemeente je begroting sluitend moet maken. Hoe je dat vervolgens oplost daar wordt wisselend en genuanceerd over gedacht. Het college pikt er op hoofdlijnen een aantal belangrijke adviezen van onze inwoners uit:

- Kom met een heldere visie op wat voor gemeente je wilt zijn en stem daar de begroting op af,
- Houd de voorzieningen in stand, als het nodig is, is de samenleving bereid om mee te doen/denken om voorzieningen in stand te houden,
- Een deel van de samenleving kan leven met een verhoging van de belastingen. Een deel niet. Als de voorzieningen kunnen blijven is een wat groter deel bereid daarvoor meer te betalen,
- Kies in eerste instantie voor een sobere gemeente, met een efficiënte organisatie.
- Gevraagd wordt om transparante informatie over de financiële situatie van de gemeente.

Het college heeft veel waardering voor alle betrokkenheid, echter we zien ons, gelet op de actuele financiële situatie, genoodzaakt het hele pakket van spoor 3 (uitgavenzijde) over te nemen. Wel zien we ruimte om voor een aantal ombuigingen, zoals bibliotheken en consultatiebureaus op andere wijze tot de taakstelling te komen. Een wat uitgebreider verslag vindt u in bijlage 5 van deze kadernota. Via deze link kunt u alle resultaten terugvinden op de website van de gemeente. https://www.heuvelrug.nl/projecten/resultaten-enquete-online-gesprek-en-bijeenkomst_49628/

In het nieuws

De tekorten in het Sociaal Domein zijn een landelijke trend. Een recente Benchmarkanalyse 'Uitgaven Jeugdhulp' onder 30 gemeenten laat zien dat Utrechtse Heuvelrug een significant lagere bijdrage krijgt dan gemiddeld, wij een significant hoger aantal cliënten en aanwas van cliënten kennen dan gemiddeld en dat onze kosten per cliënt nagenoeg op het gemiddelde niveau liggen. Via de Tasforce Sociaal Domein proberen we dit verschil tussen inkomsten en uitgaven zo klein mogelijk te maken. Dit is niet voldoende. De reserves in het Sociaal Domein zijn op.

We luiden de noodklok. Samen met andere gemeenten werken we regionaal en samen met de VNG aan oplossingen en lobby naar het Rijk om meer financiële middelen beschikbaar te stellen. Het effect van onze vroege ombuigingsopgave en consultatie was dat de landelijke media aandacht gaven aan het onderwerp Jeugdzorg. In diverse interviews in de landelijke kranten en op televisie konden we ons verhaal doen en de zorgelijke trend onder de aandacht brengen. In het kielzog van al die aandacht hebben 200 wethouders een brief gestuurd aan de Tweede Kamer en ook de VNG heeft een ingezonden brief gestuurd aan de Kamer.

<https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal-domein/nieuws/tekorten-jeugdzorg-en-ggz-open-brief-en-oproep-aan-kabinet>

De actualiteit van nu

En hoe nu verder? De resultaten in de jaarrekening 2018 laten zien dat de reguliere uitvoering van beleid en de bedrijfsvoering, daar waar we zelf invloed op hebben, vrijwel binnen de kaders van de begroting zijn gebleven. Tegelijkertijd zien we nu dat de effecten van de transities van de Jeugd/Wmo en de uitkeringen van het Rijk in hoge mate ontoereikend zijn en dat er de komende jaren opnieuw flinke tekorten ontstaan. Op het moment waarop we deze kadernota aan de raad sturen wachten we nog op de meicirculaire. De onzekerheden die dat met zich meebrengt heeft ons doen besluiten om op dit moment geen sluitende kadernota te presenteren, maar u het tekort te laten zien en naar de begroting te komen met een voorstel hoe om te gaan met de werkelijke tekorten.

Financieel perspectief en onzekerheden vanwege de meicirculaire 2019

In het voorjaar stelt u de kaders vast voor het opstellen van de begroting van het volgende jaar. Gebruikelijke beleidslijn is dat de kadernota financieel sluitend is. Deze kadernota is dat niet. Achtergrond daarvan is dat het college, voordat het verdere maatregelen neemt (vergroten inkomsten of verlagen uitgaven), eerst de uitkomsten van de meicirculaire 2019 wil hebben doorgerekend. Veel gemeenten volgen deze werkwijze dit jaar. Het nog niet bekend zijn van deze algemene uitkering, brengt op twee thema's onzekerheden met zich mee:

1. Gemeenten ontvangen op basis van de signalen via de komende meicirculaire een compensatie voor de jeugdzorg. Op het moment van het opstellen van deze kadernota is nog niet bekend hoeveel. In geld is dit een positieve onzekerheid.
2. Regulier ontvangen gemeenten binnen de algemene uitkering loon- en prijscompensatie. Het Rijk heeft in 2018 een onderuitputting van de uitgaven gekend. Als gevolg van 'samen de trap op, samen de trap af' is de verwachting dat de algemene uitkering per saldo daalt. Dit betekent dat de in deze kadernota opgenomen loon- en prijscompensaties tot een verslechtering van het financieel meerjarenperspectief leidt.

Ad 1

Op 27 mei 2019 is door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een brief aan de VNG verstuurd over de uitkomsten van de voorjaarsnotabesluitvorming jeugdzorg GGZ. Hier is een reactie op gekomen vanuit de VNG. Kern is:

- **Financieel.** De gemeenten krijgen in 2019 € 400 miljoen (aanvullend is € 20 miljoen gereserveerd voor de Jeugdautoriteit), in 2020 € 300 miljoen en in 2021 € 300 miljoen. Dit geeft gemeenten, zeker in het eerste jaar, wat lucht. Het kabinet zegt hier geen structureel karakter aan te kunnen geven. De VNG-voorzitter heeft aangegeven dat dit zeer teleurstellend is. Het kabinet is wel bereid in te stemmen met een, onder gezamenlijk opdrachtgeverschap, nader onderzoek (over de periode 2015-2019), om te bepalen welke structurele compensatie nodig is, met daaraan gekoppeld een arbitrage. De bedragen kunnen pas concreet naar specifieke gemeenten worden doorvertaald als de meicirculaire uit is. Onbekend is of de compensatieregeling voogdij en 18+ kinderen hierin is begrepen of niet.
- **Toezicht provincie.** Er komt onderzoek dat erop is gericht om een nieuw kabinet te laten besluiten over een passend budget voor 2022 en latere jaren. Er komt een uniforme richtlijn van de provinciale toezichthouders die zich erop richt dat de toezichthouder het

voorgenomen onderzoek en de uitkomsten daarvan meeweegt in de beoordeling van het meerjarenperspectief van de gemeentelijke begroting.

Meer informatie is te vinden op:

<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/reactie-jan-van-zanen-op-kabinetsbrief-jeugdzorg-en-ggz>

Ad 2

Op basis van het door u gestelde kader van reëel begroten en een gezonde financiële huishouding hebben wij deze kadernota terughoudend opgesteld. Terughoudendheid betekent voor de inhoud van deze kadernota dat wij al volledig rekening houden met de extra uitgaven voor CAO-ontwikkelingen, prijs- en premiestijgingen en sociaal domein. Wij houden echter nog geen rekening met mogelijke extra inkomsten die wij hiervoor van het Rijk ontvangen via de mei-circulaire, de compensatieregeling voor voogdij en 18+ kinderen en de risicodelings- en ontschottingsafspraken binnen het sociaal domein. Wij houden met deze eventuele extra inkomsten geen rekening voor wat betreft de exploitatie exclusief sociaal domein, omdat wij nog altijd signalen ontvangen dat de mei-circulaire vanwege een fors lager accres negatief uitpakt.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)

Compensatie algemene uitkering	2020
Compensatieregeling voogdij en 18+ kinderen	€ 350 V
Risicodeling sociaal domein	€ 400 V
Prijscompensatie 2020	€ 618 V
Compensatie loonontwikkeling (2019 en 2020)	€ 1.447 V
Subtotaal	€ 2.814 V

Tabel 0

Dit maakt dat deze kadernota is te lezen als een financiële tussenstand. Hieraan liggen conform bestaand beleid uitgangspunten ten grondslag (bijlage 1).

Wat vindt u in deze kadernota?

In hoofdstuk 2 is het financieel meerjarenperspectief te vinden. Dit op basis van de in bijlage 1 opgenomen uitgangspunten. Na de presentatie op hoofdlijnen, geeft paragraaf 2.2 meer gedetailleerde informatie over de in paragraaf 2.1 opgenomen tabellen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de investeringen. Tot slot bevat hoofdstuk 4 op indicatieve basis de verwachtingen rondom de schuldpositie.

2. Ontwikkelingen en financieel perspectief

In paragraaf 2.1 wordt in vogelvlucht het financieel meerjarenperspectief van de kadernota gegeven. In de tabellen wordt verwezen naar de tabellen die in paragraaf 2.2 zijn opgenomen. In deze paragraaf worden de verschillende effecten toegelicht.

2.1. In vogelvlucht: Financieel meerjarenperspectief kadernota

In tabel 1 is op de slotregel het bijgesteld financieel meerjarenperspectief terug te vinden. De geraamde bedragen zijn vanuit het algemene uitgangspunt “Reëel begroten” en specifieke beleidslijnen vanuit de raad tot stand gekomen (bijlage 1). In paragraaf 2.2 is een uitgebreide toelichting te vinden en zijn de tabellen opgenomen waar naar wordt verwezen in deze tabel.

Zichtbaar is dat het financieel meerjarenperspectief sterk negatief is¹. Gebruikelijke beleidslijn is dat de kadernota financieel sluitend is. Dit financieel meerjarenperspectief is dat niet. Achtergrond daarvan is dat het college de uitkomsten van de meicirculaire 2019 inzichtelijk wil hebben, voordat verdere maatregelen worden voorgesteld. Voor wat betreft de algemene uitkering (en dus ook dit financieel meerjarenperspectief) zijn er op dit moment meerdere onzekerheden:

- Gemeenten ontvangen in de komende meicirculaire een compensatie voor de extra uitgaven in de jeugdzorg. Na het verschijnen van de meicirculaire kan worden berekend wat dit voor onze gemeente betekent.
- Regulier ontvangen gemeenten binnen de algemene uitkering loon- en prijscompensatie en compensatie voor de uitkomsten van de CAO onderhandelingen. Op dit moment is onduidelijk hoe hoog deze compensatie is. Gelijktijdig met deze compensatie moeten we rekening houden met het feit dat het Rijk in 2018 een onderuitputting van de uitgaven heeft gekend. Als gevolg van ‘samen de trap op, samen de trap af’ is de verwachting dat de algemene uitkering op dit onderdeel daalt.

Gelet op de vele bezuinigingen welke inmiddels hebben plaatsgevonden, zullen voorstellen tot verdere bezuinigingen nog ingrijpender zijn.

¹ Jaarschijf 2023 is in de basis een kopie van jaarschijf 2022.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)					
	Tabel	2020	2021	2022	2023
I Van programmabegroting naar vertrek kadernota					
1 Saldo beleidsarme begroting 2019-2022 (spoor 1)		32 V	23 V	40 V	91 V
2 Effect raadsbesluiten na vaststellen begroting 2019	Tabel 4	352 V	446 V	368 V	367 V
3 Begrotingsresultaat tot april (1+2)		384 V	470 V	408 V	458 V
4 Effect 1e bestuursrapportage 2019 - incl. december circ. 2018		-541 N	-696 N	-696 N	-696 N
5 Saldo vertrek kadernota 2020 (3+4)		-157 N	-226 N	-288 N	-238 N
II Ontwikkelingen					
6 Jaarlijkse actualisaties	Tabel 5	-1.919 N	-1.925 N	-1.941 N	-1.920 N
7 Autonome ontwikkelingen	Tabel 6	0	0	0	0
8 Benoemde ontwikkelingen spoor 3	Tabel 7	-1.288 N	-2.188 N	-1.600 N	-1.600 N
9 Sociaal domein	Tabel 8	-3.152 N	-2.819 N	-2.819 N	-2.819 N
Subtotaal ontwikkelingen		-6.359 N	-6.932 N	-6.361 N	-6.340 N
10 Financieel meerjarenperspectief begroting 2020 voor ombuigingen (5+6+7+8+9)		-6.515 N	-7.159 N	-6.649 N	-6.577 N
III Consultatie					
11 Resultaat Taskforce	Tabel 8	1.000 V	2.600 V	2.719 V	2.819 V
12 Ombuigingen (excl toeristenbelasting en OZB)		651 V	956 V	1.191 V	1.099 V
13 Inkomsten verhogende maatregelen		1.644 V	1.644 V	1.644 V	1.644 V
14 Subtotaal Consultatie ombuigingen (11+12+13)		3.295 V	5.200 V	5.554 V	5.562 V
15 Financieel meerjarenperspectief - te reduceren via ombuigingen (10+14)		-3.220 N	-1.959 N	-1.095 N	-1.015 N

Tabel 1

Tabel 1 bevat 3 mutatieblokken (I, II en III). De mutaties gezamenlijk bepalen het huidig financieel meerjarenperspectief voor de begroting 2020 (peildatum 29 mei 2019). De toelichting is:

- In blok I zijn de mutaties opgenomen waartoe de raad inmiddels heeft besloten of die ter besluitvorming in procedure zijn gebracht richting de raad (1^e bestuursrapportage 2019).
- In blok II zijn alle kostenverhogende ontwikkelingen opgenomen. Dit betreffen de jaarlijkse actualisaties (waaronder loon- en prijscompensatie en verhogingen verbonden partijen), de in spoor 3 benoemde ontwikkelingen en de prognose sociaal domein (op basis van realisatiecijfers eerste kwartaal 2019).
- In blok III zijn de ombuigingen en inkomstenverhogingen uit Spoor 3 verwerkt.

Het gepresenteerd financieel meerjarenperspectief verschilt met de op 11 april 2019 in de raad geagendeerde stukken. In tabel 2 is de aansluiting opgenomen.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
	Tabel	2020	2021	2022	2023
1. Bijstelling Jeugd prognose en Wmo		-1.000 N	-1.000 N	-1.000 N	-1.000 N
2. Jaarlijkse actualisaties exclusief verbonden partijen		-1.208 N	-1.209 N	-1.221 N	-1.196 N
3. Actualisaties Verbonden partijen		-139 N	-143 N	-126 N	-130 N
4. 1e bestuursrapportage 2019 (voor zover niet opgenomen in raadsvoorstel 11 april)		-538 N	-693 N	-693 N	-693 N
5. Sociaal domein		-352 N	-219 N	-100 N	-0 N
6. Overig		2 V	-	-	92 V
Mutaties niet opgenomen in raadsvoorstel p6		-3.235 N	-3.264 N	-3.141 N	-2.928 N
Opgenomen in raadsvoorstel 11 april 2019		15 V	1.305 V	2.046 V	1.913 V
Herzien fin mjp d.d. 4 juni 2019		-3.220 N	-1.959 N	-1.095 N	-1.015 N
Verschil		-3.235 N	-3.264 N	-3.141 N	-2.928 N

Tabel 2

Toelichting:

- De meevaller in de prognose sociaal domein over 2018 (1 miljoen gunstiger) blijkt zich op basis van de jaarrekening 2018 en de cijfers over het eerste kwartaal 2019 niet door te zetten in 2019.
- De jaarlijkse actualisaties betreft onder andere de loon- en prijscompensatie. Gebruikelijk is dat deze (deels) wel wordt gecompenseerd via de meicirculaire. Tegelijkertijd is de verwachting dat de algemene uitkering daalt en dat dit de loon- en prijscompensatie teniet doet.
- In spoor 3 (nieuwe ontwikkelingen) was een aantal verhogingen opgenomen met betrekking tot verhogingen van de deelnemersbijdragen verbonden partijen. De conceptbegrotingen van de verbonden partijen leiden tot een extra verhoging.
- De prognose 1^e bestuursrapportage was nog niet bekend medio april 2019.
- Op basis van het eerste kwartaal 2019 is een bijgestelde prognose opgesteld. Meer informatie is terug te vinden in paragraaf 2.2.

Doordat in het raadsvoorstel besproken op 11 april 2019 geen ruimte was gecreëerd voor deze posten, terwijl wel de bezuinigingsopgave ad 5,6 miljoen euro volledig was opgenomen, leidt iedere tegenvaller direct tot een verslechtering van het financieel meerjarenperspectief.

Voor een financieel gezonde huishouding is van belang dat de begroting structureel en materieel in evenwicht (sluitend) is. De provinciaal toezichthouder toetst hierop en beoordeelt of de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn. In onderstaand overzicht is het materieel saldo terug te vinden. Zichtbaar is dat de correctie van het saldo met incidentele baten beperkt is.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Saldo beleidsarme kadernota 2020	2020	2021	2022	2023
1 Financieel meerjarenperspectief - te reduceren via ombuigingen (10+14)	-3.220 N	-1.959 N	-1.095 N	-1.015 N
2 Incidentele effecten	€ 74 V	€ 121 V	€ -351 N	€ -
3 Financieel meerjarenperspectief materieel	-3.294 N	-2.079 N	-744 N	-1.015 N

Tabel 3

Reserve Ombuigingen/ frictiekosten en provincie

Voor wat betreft de algemene reserve stelt het college tot slot voor om in de begroting een bedrag van € 0,7 miljoen euro te onttrekken uit de algemene reserve en te doteren aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve Ombuigingen/ frictiekosten. Vanuit het uitgangspunt reëel begroten heeft de provincie (als financieel toezichthouder) aangegeven dat de ervaring bij bezuinigen leert dat deze (ondanks alle inspanningen) in het eerste jaar vaak niet volledig worden gerealiseerd. Hiervoor nemen we in deze reserve een bedrag van € 275.000 op. Daarnaast zijn in spoor 3 ook ombuigingen opgenomen, waaruit (personele) frictiekosten ontstaan om de bezuinigingen te realiseren. Hiervoor nemen we in deze reserve een bedrag op van € 425.000. (voor een toelichting hierop verwijzen we u ook naar de raadsinformatiebrief over het Organisatieontwikkelplan 'Klaar voor de toekomst'.

2.2. Ontwikkelingen

2.2.1 Blok I Vertrekpunt kadernota 2020

In blok I zijn 2 mutaties opgenomen: de door de raad vastgestelde besluiten en de naar de raad gecommuniceerde resultaten uit de 1^e bestuursrapportage 2019. De door de raad vastgestelde besluiten zijn in onderstaande tabel gespecificeerd. Voor de specificatie van de effecten van de bestuursrapportage, verwijzen we naar de 1^e bestuursrapportage.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Specificatie Raadsbesluiten ná vaststellen begroting 2019 (spoor 1)	2020	2021	2022	2023
Effect 2e bestuursrapportage 2018	-77 N	-78 N	-79 N	-80 N
Septembecirculaire 2018	-425 N	-559 N	-496 N	-496 N
Ombuigingen Spoor II	966 V	1.005 V	1.023 V	1.023 V
Deelname Nationaal Park	-82 N	-82 N	-82 N	-82 N
Veiligheidshuis	-12 N	-12 N	-12 N	-12 N
extra uitgaven sociaal domein	-135 N	-135 N	-135 N	-135 N
Herijking investeringsplan	17 V	207 V	49 V	49 V
Verhoging OZB	100 V	100 V	100 V	100 V
Effect raadsbesluiten na vaststellen begroting 2019	352 V	446 V	368 V	367 V

Tabel 4

2.2.2 Blok II Ontwikkelingen

De ontwikkelingen vallen uiteen in:

1. Jaarlijkse actualisaties
2. Autonome ontwikkelingen
3. Benoemde ontwikkelingen spoor 3

1. Jaarlijkse actualisaties

De uitgangspunten van de jaarlijkse actualisaties zijn opgenomen in bijlage 1.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)					
Jaarlijkse actualisaties	Tabel	2020	2021	2022	2023
1 Prijscompensatie uitgaven derden t.l.v. financieel meerjarenperspectief		-618 N	-618 N	-618 N	-618 N
2 Loonontwikkeling (salarissen en sociale lasten) t.l.v. financieel meerjarenperspectief		-862 N	-862 N	-862 N	-862 N
3 Prijscompensatie subsidies		-84 N	-84 N	-84 N	-84 N
4 Verbonden partijen	Tabel 5a	-711 N	-716 N	-720 N	-724 N
5 Belastingen	Tabel 5b	310 V	316 V	321 V	321 V
6 Inkomsten overig		47 V	47 V	47 V	47 V
7 Kostendekkende tarieven		0	0	0	0
8 Effect actualisatie investeringen en MIP (afschrijving)		0	-7 N	-25 N	0
9 Effect schuldpositie en rente-ontwikkeling		PM	PM	PM	PM
10 Onvoorzien aanpassen o.b.v. inwoneraantal		-1 N	-1 N	-1 N	-1 N
11 Algemene uitkering meicirculaire 2019		PM	PM	PM	PM
Totaal		-1.919 N	-1.925 N	-1.941 N	-1.920 N

Tabel 5

Ad 1 Prijscompensatie uitgaven derden t.l.v. financieel meerjarenperspectief

Conform de door de raad vastgestelde financiële verordening (zie ook bijlage 1), zijn de budgetten derden geïndexeerd. Bij het beoordelen van de begroting door de provincie (in haar rol van financieel toezichthouder) zijn we gehouden aan het minimaal opnemen van het prijscompensatiepercentage zoals dit in de meicirculaire is opgenomen. Mocht deze hoger blijken te zijn dan het nu toegepaste indexpercentage dan leidt dit tot een verslechtering van het financieel meerjarenperspectief binnen de begroting. Indien het percentage in de meicirculaire lager is, ligt er een keuze om deze neerwaarts bij te stellen.

Ad 2. Loonontwikkeling (salarissen en sociale lasten) t.l.v. financieel meerjarenperspectief

De CAO voor gemeenteambtenaren liep tot 1-1-2019. De onderhandelingen voor een nieuwe CAO zijn nog niet afgerond. Er is daarom een inschatting gemaakt op grond van het laatste (afgewezen) bod van de VNG en de verwachting dat de uitkomst van de loonontwikkeling in de CAO voor gemeenteambtenaren in lijn gaat liggen met die in de recent afgesloten CAO voor provincieambtenaren. Dit komt neer op een loonontwikkeling van 3% voor 2020. Daarnaast is ook een bedrag opgenomen voor mutaties als gevolg van periodieke stijgingen en ambtsjubilea.

Er is rekening gehouden met een stijging van de sociale lasten van 1,5% (gemiddelde stijging afgelopen jaren). Dit kent haar oorzaak vooral in de premiestijging van pensioenen en langdurig zieken binnen onze organisatie.

Ad 3. Prijscompensatie subsidies

Voor een aantal gesubsidieerde instellingen² houden we in deze kadernota rekening met een index die het gemiddelde is van de HICP en de ingeschatte CAO-ontwikkeling voor de loonkosten. Dit omdat een groot deel van de gesubsidieerde kosten loongerelateerd zijn.

² Bibliotheek, Onderwijsachterstandenbeleid, Mantelzorg, Hoenderdaal, Bosbad Leersum

Ad 4. Mutaties verbonden partijen

In onderstaande tabel zijn de aanpassingen opgenomen. Vervolgens zijn deze toegelicht. In de tabel ziet u ook nog een aantal mutaties. Redenen daarvan zijn:

- De voorziene lastenstijging voor een aantal verbonden partijen was al in spoor 3 opgenomen. Door deze te corrigeren op de nieuwe ontwikkelingen die zijn opgenomen in spoor 3, ontstaat geen dubbel telling.
- De stijging van de AVU leidt niet tot een nadeel in het financieel meerjarenperspectief (zie toelichting bij de desbetreffende verbonden partij).

De totale stijging bedraagt € 882.000. Ten opzichte van de door de raad vastgestelde begroting 2019 (jaarschijf 2019) is dit circa 6%. Per verbonden partij is een toelichting opgenomen.

		(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
Verbonden partijen		2020	2021	2022	2023
1. Regionaal Historisch Centrum (RHC) Zuidoost Utrecht	Spoor 3	-63 N	-60 N	-80 N	-80 N
	aanpassing	14 V	9 V	26 V	22 V
2. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Spoor 3	-166 N	-166 N	-166 N	-166 N
	aanpassing	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
3. Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)	Spoor 3	-270 N	-270 N	-270 N	-270 N
4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht		-28 N	-28 N	-28 N	-28 N
5. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)		-171 N	-171 N	-171 N	-171 N
6. Omgevingsdienst NWU-ZOU (ODrU)		0	0	0	0
7. Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)	Spoor 3	-74 N	-77 N	-78 N	-78 N
8. Belastingssamenwerking gemeenten hoogheemraadschap Utrecht (BghU)		-16 N	-16 N	-16 N	-16 N
9. Stichting Sociale Dorpssteams UH		-67 N	-67 N	-67 N	-67 N
10. Netwerksamenwerking U10		-1 N	-1 N	-1 N	-1 N
Totaal ontwikkelingen verbonden partijen		-882 N	-887 N	-891 N	-895 N
Af : Dekking binnen tarief / onttrekking voorziening (5. AVU)		171 V	171 V	171 V	171 V
Effect Verbonden partijen op meerjarenperspectief		-711 N	-716 N	-720 N	-724 N

Tabel 5a

Ad 1. Regionaal Historisch Centrum (RHC) Zuidoost Utrecht

In de jaarrekening 2018 was al opgenomen dat het nieuwe beleid voor de jaren 2019-2022 leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen. Op basis van de concept-ontwerp-begroting is de aanpassing van de bijdrage opgenomen. Deze aanpassing is binnen spoor 3 als nieuwe ontwikkeling opgenomen.

Ad 2. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Op basis van de kadernota VRU is te verwachten dat de bijdrage met € 206.000 toeneemt. Een bedrag ad € 166.000 is al opgenomen in spoor 3 als nieuwe ontwikkeling. Redenen van deze stijging zijn vooral de prijs- en looncompensatie en het overgangsrecht t.a.v. de wettelijke arbeidsvoorwaarden (FLO-overgangsrecht):

- De prijscompensatie betreft een bijstelling van 0,4% voor 2018, 0,9% in 2019 en 2,0% in 2020). Deze conform de septembercirculaire.

- De looncompensatie betreft een bijstelling in 2019 van 0,7% (van 2,2 naar 2,9%) en voor 2020 3,2%. Dit ook conform de septembercirculaire 2018.
- Dit betreft de Wet normalisering banenafpraak, wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de wet banenafpraak. Tevens is er voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP specifiek voor onze gemeente) een aanpassing in de rekenrente toegepast.

Over deze aanpassingen is een zienswijze ingediend.

Daarnaast is via de bijgestelde kadernota VRU nog een extra verhoging aangekondigd van € 40.000. Deze wordt veroorzaakt door:

- Bijstelling a.g.v. de loon- en prijsaanpassing
- Neerwaartse bijstelling van de Rijksbijdrage
- Uitname in het kader van de overdracht van het beheer van de meldkamer
- Bijstellingen bestaand beleid; continuering AED / First Responder en de Wet Banenafpraak

Ad 3. Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)

Op basis van een addendum op de begroting van de RDWI is een stijging van de bijdrage te verwachten. Redenen van deze stijging zijn loon- en prijsstijging en het niet volledig realiseren van een eerdere bezuiniging (raad 7 maart 2019). Deze aanpassing is binnen spoor 3 als nieuwe ontwikkeling opgenomen.

Ad 4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht

Op basis van de ontwerpbegroting is een stijging voor de indexering opgenomen.

Ad 5. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)

Bij de begroting van de AVU in de raad is de toename in de kosten van de AVU al aangekondigd. Deze toename is voornamelijk het gevolg van de verbrandingsbelasting op restafval en de toenemende verwerkingskosten van PMD (plastic, metaal en drankverpakkingen). De afname van grof restafval a.g.v. het afschaffen van de grofvuildagen is als afname van lasten in het bedrag verwerkt.

De kosten van de AVU worden doorberekend in de (kostendekkende) tarieven voor afval. Deze verhoging heeft dus geen effect op het begrotingssaldo, maar komt wel tot uitdrukking in de tarieven en/of een onttrekking aan de voorziening. Bij de begroting 2020 komen wij met een voorstel voor de tarieven. Op dat moment zijn ook de overige gegevens bekend die doorwerken in de kosten (o.a. aantallen aansluitingen en kwijscheldingen).

Ad 6. Omgevingsdienst NWU-ZOU (ODrU)

Op basis van de ontwerpbegroting is de bijdrage onveranderd gebleven.

Ad 7. Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)

Dit is op basis van de ontwerpbegroting die ook in de raad geagendeerd is geweest. Reden van de stijging zijn: inflatie- en salarisontwikkelingen, de doorwerking van de begrotingswijziging van de Najaarsnota 2018 (aanscherping beveiligingseisen) en de herijking van de verdeelsleutel (toename serverbeslag).

Ad 8. Belastingssamenwerking gemeenten hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

De BghU heeft in haar kadernota een verhoging van de bijdrage van de deelnemers aangekondigd. Dit als gevolg van hogere lasten op personele en materiële lasten en het invorderingsbeleid. Voor ons zou dit een verhoging van de bijdrage zijn van € 16.000 per jaar. Als zodanig is deze verhoging nog niet het bestuur besproken en deze heeft daarom ook nog geen definitieve status. In het kader van realistisch begroten en melden als zaken bekend zijn, nemen wij deze nu wel op in de kadernota.

Ad 9. Stichting Sociale Dorpsteams UH

De kadernota van de stichting is ontvangen. Deze bevat geen begroting maar een inhoudelijke beschrijving van de te verwachten ontwikkelingen en bestuurlijk-politieke keuzes over de inzet van de sociale dorpssteams. De meerjarenbegroting wordt daarom pas later dit jaar opgesteld in afwachting van een maatschappelijke kosten en baten analyse. Vanuit het uitgangspunt reëel begroten is in de kadernota van onze gemeente rekening gehouden met een loonkostenstijging van 2,2% (kadernota Sociale dorpssteams).

Ad 10. Netwerksamenwerking U10

De bijdrage aan deze verbonden partij is gebaseerd op een vast bedrag per inwoner. De stijging van het aantal inwoners leidt naar verwachting tot een beperkte stijging. Bij nieuwe ontwikkelingen spoor 3 is een PM-post opgenomen.

Ad 5. Belastingen

Conform de financiële beheersverordening worden de belastingtarieven aangepast met de HICP-index. Daarnaast is een stijging te verwachten door areaaluitbreiding (deels leidt dit tot een daling van de algemene uitkering).

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
	2020	2021	2022	2023
Belastingen - indexatie	304 V	304 V	304 V	304 V
Netto-effect areaaluitbreiding	6 V	12 V	17 V	17 V
Totaal	310 V	316 V	321 V	321 V

Tabel 5b

Ad 6. Inkomsten overig

Conform de financiële beheersverordening worden de overige inkomsten ook aangepast met de HICP-index.

Ad 7. Kostendekkende tarieven

Bij de kostendekkende tarieven werkt de stijging van de uitgaven door in de tarieven die in rekening worden gebracht. Daarmee hebben mutaties geen effect op het financieel meerjarenperspectief.

Ad 8. Effect actualisatie investeringen en MIP

Bijstelling van het Meerjaren Investerings Plan (MIP) en de staat van investeringen levert de op deze regel opgenomen verschillen in afschrijvingslasten op welke ten laste van het financieel meerjarenperspectief komen. Meer informatie is in hoofdstuk 3 opgenomen.

Ad 9. Effect schuldpositie en renteontwikkeling

Aangezien het financieel meerjarenperspectief (nog) niet sluitend is, kan de schuldpositie en daarmee rentelast nog niet exact worden berekend. Voorlopig is dit effect daarom als PM-post opgenomen.

Ad 10. Onvoorzien aanpassen o.b.v. inwoneraantal

Voor de post onvoorzien in de begroting, wordt een bedrag van € 2,50 per inwoner gehanteerd.

Ad 11. Algemene uitkering meicirculaire 2019

In de financiële verordening is opgenomen dat raadsbehandeling van de kadernota voor het zomerreces plaatsvindt. Dit betekent dat er voorlopig een PM-post is opgenomen, omdat de meicirculaire 2019 bij het opstellen van de kadernota nog niet bekend was.

2. Autonome ontwikkelingen

In tabel 6 zijn de autonome ontwikkelingen opgenomen welke nog niet eerder in een raadsdocument zijn opgenomen. In de tabel vindt ook een correctie plaats, omdat een deel van de autonome ontwikkelingen wordt doorberekend in tarieven en dus geen effect heeft op het financieel meerjarenperspectief.

	(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)			
	2020	2021	2022	2023
1 Achterstanden bij onderhoud en vervanging openbare ruimte:	PM	PM	PM	PM
2 OZB - nog te taxeren woningen	PM	PM	PM	PM
3 Continuering inzet BOA's t.b.v. afvaldumpingen en bijplaatsingen	-18 N	-18 N	-18 N	-18 N
4 Hogere kosten verwerking afval milieustraat	-60 N	-60 N	-60 N	-60 N
Subtotaal	-78 N	-78 N	-78 N	-78 N
Af: dekking vanuit tarieven	78 V	78 V	78 V	78 V
Totaal	0	0	0	0

Tabel 6

Ad 1. Achterstanden bij onderhoud en vervanging openbare ruimte

Er is onderzoek uitgevoerd naar de mate waarin de middelen die nu beschikbaar zijn voor onderhoud en beheer van de openbare ruimte toereikend zijn voor het handhaven van de openbare ruimte op een minimaal beheerniveau (ook wel een instandhoudingsniveau genoemd). Dit is uitgevoerd voor de belangrijkste kostendragers binnen de openbare ruimte: riolering, wegen, groen, bomen en speelplekken. Daarbij is gekeken naar de arealen die wij te beheren hebben en is voor de rekenom gebruik gemaakt van kengetallen. De voorlopige conclusie op basis van die kengetallen is dat er voor onderhoud en vervanging een aanzienlijk tekort is. In het bijzonder heeft deze betrekking op wegen, groen, bomen en spelen. Voor rioleringen geldt dat er bij het betreffende onderzoek een nieuwe werkwijze wordt voorgesteld: het 'relinen' (kous in de buis) i.p.v. het vernieuwen van de ondergrond. Gecombineerd met de mogelijkheid om de rioleringsbudgetten in te zetten voor het mede-financieren van aanpassingen in groen en wegen (het zgn. 'bovengronds afkoppelen') om de capaciteit van het rioolstelsel te ontlasten, klimaatadaptatie mogelijk te maken en hittestress tegen te gaan. Voor het areaal wegen geldt ook nog dat een eenmalige inhaalslag te maken is, m.n. om de ontstane scheurvorming in het asfalt te repareren.

In het recente verleden zijn omvangrijke bezuinigingen doorgevoerd m.b.t. het beheer van de openbare ruimte. De effecten daarvan worden nu merkbaar. Deze hebben te maken met het niet uit kunnen voeren van beleidsambities en voldoen aan wettelijke verplichtingen, en met het mogelijk optreden van kapitaalvernietiging in de nabije toekomst. De komende maanden worden deze gegevens concreet vertaald in beheerplannen, en vindt een verdere concretisering van de gegevens plaats. In september wordt aan de raad een voorstel voorgelegd waarbij het probleem precies wordt gepresenteerd, en waarbij een keuze wordt voorgelegd om de ambities, de wettelijke verplichtingen, en de (benodigde extra) middelen met elkaar in verband te brengen.

De uitwerking van dit voorstel betrekken wij, afhankelijk van de (financiële) uitkomsten van de concrete vertaling van de gegevens in beheerplannen, bij de verdere uitwerking van de meerjarenbegroting 2020-2023. Vooralsnog ramen wij in deze kadernota PM.

Ad 2. OZB – nog te taxeren woningen

De opbrengsten van gemeentelijke belastingen, die door de BghU worden geïnd, zijn afhankelijk van de kwaliteit en de volledigheid van de Basisadministratie Gebouwen en Adressen (BAG). Met een investering in een kwaliteitsverhoging van deze basisregistratie wordt een goed fundament gelegd om belastingen op te leggen en te innen. Om deze kwaliteitsverbetering te realiseren is een structurele intensivering van het beheer én intensieve afstemming met andere registraties zoals de BRP (BasisRegistratie Personen) en WOZ noodzakelijk. Verwacht wordt tevens dat met een betere kwaliteit van de BAG, het aantal gegronde bezwaren op grond van basisregistraties afneemt. Kortom, een betere kwaliteit van deze basisregistratie betekent niet alleen dat onze organisatie beter in control komt, de belastingoplegging rechtmatiger wordt, maar ook dat onze dienstverlening verbetert. In de loop van 2019 wordt inzichtelijk wat de baten en lasten zijn van een zuiverder BAG.

Ad 3. Continuering inzet Boa's t.b.v. afvaldumpingen en bijplaatsingen

Ten behoeve van de continuering van de inzet van BOA's om afvaldumpingen en bijplaatsingen te voorkomen. Tot en met 2019 wordt deze inzet uit andere middelen bekostigd, maar deze komen te vervallen.

Ad 4. Hogere kosten verwerking afval milieustraat

De kosten voor de verwerking van de meeste soorten afval van de milieustraat zijn sterk gestegen. Daarnaast is rekening gehouden met meer afval op de milieustraat vanwege het afschaffen van de grofvuildagen. De kosten van de AVU worden doorberekend in de (kostendeekkende) tarieven voor afval. Deze verhoging heeft dus geen effect op het begrotingssaldo, maar komt wel tot uitdrukking in de tarieven en/of een onttrekking aan de voorziening. Bij de begroting 2020 komen wij met een voorstel voor de tarieven. Op dat moment zijn ook de overige gegevens bekend die doorwerken in de kosten (o.a. aantallen aansluitingen en kwijscheldingen).

3. Benoemde ontwikkelingen spoor 3

Binnen spoor 3 is een aantal nieuwe ontwikkelingen benoemd. Deze zijn in de onderstaande tabel opgenomen. Het totaalbedrag wijkt af van de in spoor 3 opgenomen documenten, omdat de verbonden partijen integraal bij de actualisatie van de verbonden partijen zijn opgenomen en de

audiostreaming in de 1^e bestuursrapportage 2019. De in de tabel opgenomen ontwikkelingen worden vervolgens per onderwerp toegelicht.

(Bedragen x € 1.000; + = voordeel / - = nadeel)				
Ontwikkelingen spoor 3	2020	2021	2022	2023
1 Handhaven recreatieterreinen 2019-2022	0	-100 N	-100 N	-100 N
2 Regionale energiestrategie (RES) / Maatregelen klimaat en energieneutraal	-430 N	-650 N	-650 N	-650 N
3 Invoering Omgevingswet	-788 N	-788 N	-200 N	-200 N
4 Hogere juridische kosten	-50 N	-50 N	-50 N	-50 N
5 Leerlingen vervoer autonome stijging	-30 N	-30 N	-30 N	-30 N
6 Begraafplaatsen	10 V	10 V	10 V	10 V
7 Onderhoud vastgoed	0	-580 N	-580 N	-580 N
8 Integraal Huisvestingsplan (IHP) leerlingengroei		PM	PM	PM
9 Investering organisatieontwikkeling		PM	PM	PM
10 Ruimtelijk Economische Programma U10 - 1	PM	PM		
11 Verplaatsing tankstations Maarsbergen		0		
Totaal	-1.288	-2.188	-1.600	-1.600

Tabel 7

Ad 1. Handhaven recreatieterreinen 2019-2022

Betreft extra handhavingskosten die voortkomen uit de vaststelling van het bestemmingsplan recreatieterreinen en de nota niet-recreatief gebruik recreatiewoningen.

Ad 2. Regionale energiestrategie (RES) / Maatregelen klimaat en energieneutraal

Het structurele bedrag (oplopend naar € 650.000) wordt ingezet voor de Regionale Energiestrategie (RES), de transitie naar Aardgasvrij en het gemeentelijk uitvoeringsprogramma klimaatneutraal. Het bedrag voor de RES is voor onderzoek en deelname in het regionale proces binnen de U16-regio. Op lokaal niveau vindt er afstemming plaats met de samenleving over de RES en werken we aan de ruimtelijke kaders voor de energietransitie, in samenhang met de Omgevingsvisie. Gemeenten dienen een regierol te nemen in de transitie naar Aardgasvrij. Het bedrag zetten we in voor het, samen met partners, opstellen van de Transitievisie Warmte (de planning) en het voorbereiden van de wijkaanpak/het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. Ook onderzoeken we mogelijkheden voor het benutten van lokale warmtebronnen en werken we aan (het aanpassen van) kaders en regels voor de realisatie van aardgasvrije wijken. We maken geen versnelling in het isoleren van de gebouwde omgeving en er is geen extra budget voor het stimuleren van Duurzaam Vervoer.

Ad 3. Invoering Omgevingswet

Eind 2018 is een berekening gemaakt van het benodigde budget voor de implementatie van de Omgevingswet voor 2019 en 2020. Hierbij is uitgegaan van een minimale invoeringsvariant, waarbij er weinig tot geen extra activiteiten en prestaties in het invoeringsprogramma van deze twee jaren zijn benoemd. In het eerste kwartaal van 2019 is vanuit het rijk meer duidelijk gekomen over het absolute wettelijke minimum dat gereed moet zijn om per 2021 te kunnen werken met de Omgevingswet. Mede op basis daarvan heeft de VNG recent haar Financieel Dialoogmodel Invoering Omgevingswet herzien. Hiermee maken we een aanscherping van de meerjarenraming welke, net als vorig jaar, gereed is in Q4.

Ad 4. Hogere juridische kosten

Het budget voor juridische kosten is niet voldoende om de kosten van de externe huisadvocaat te kunnen dekken. Het gaat hier om de inhuur van specialistische expertise die wij zelf niet in huis hebben. In de afgelopen jaren is het budget overschreden en gezien de aard van de zaken, verwachten wij dat het budget structureel te laag is.

Ad 5. Leerlingen vervoer autonome stijging

De kosten van het nieuwe contract (per 2017) vallen hoger uit dan geraamd (zie ook jaarrekening 2018). Daarnaast zien wij een extra vraag naar leerlingenvervoer. Dit is het gevolg van de komst van nieuwe woongroepen bij Intermetzo in combinatie met de doelstelling in de jeugdwet om de omgeving (en dus school) van kinderen zo stabiel/thuis mogelijk te houden.

Ad 6. Begraafplaatsen

Voor 2018 waren de inkomsten uit grafrechten begroot op een bedrag van € 860.000. In werkelijkheid blijkt de opbrengst € 905.000 te zijn geweest. In 2018 is de dienstverlening uitgebreid en is er meer gebruik gemaakt van de begraafplaatsen dan van tevoren verwacht. Het is reëel te verwachten dat in de komende jaren ook de inkomsten hoger zullen uitvallen, en de geprognoseerde kosten wellicht lager. Er is nu op een 'voorzichtige' wijze rekening gehouden met deze extra kosten, door per saldo de inkomsten structureel met € 10.000 te verhogen.

Ad 7. Onderhoud vastgoed

Op basis van de Visie op vastgoed en het meerjarig onderhoudsprogramma zijn extra middelen noodzakelijk om de gebouwen te onderhouden.

Ad 8. Integraal Huisvestingsplan (IHP) leerlingengroei

De actuele leerlingenprognoses laten groei zien. Dit heeft naar verwachting effect op het IHP. De effecten van de groei worden berekend bij de herijking van het IHP.

Ad 9. Investeringsorganisatieontwikkeling

Het college vindt deze impuls in de organisatie van groot belang maar ziet hiervoor nu geen financiële ruimte. Zodra hiervoor wel ruimte ontstaat, zal het college hiervoor een voorstel doen. Via een raadsinformatiebrief informeren we de raad in juni 2019 over het plan Klaar voor de toekomst. In dit plan is meer informatie te vinden over de organisatieontwikkeling.

Ad 10. Ruimtelijk Economische Programma U10

De gemeente Utrechtse Heuvelrug neemt deel aan het netwerk U10. Binnen dit samenwerkingsverband wordt een ruimtelijk economisch programma opgesteld, dat als doel om op integrale wijze de toenemende groei van woningen, werk, mobiliteit, groen (inclusief recreatie en landschap) en energie ruimtelijk inpassen in de U10-regio. Het plan van aanpak is in mei 2019 vastgesteld door het college. De bijdrage is daarmee bekend, maar op dit moment als PM-post opgenomen omdat er geen financiële ruimte is. Richting een financieel sluitende begroting, zullen we bepalen in hoeverre we ruimte kunnen vinden voor een financiële bijdrage.

Ad 11. Verplaatsing tankstations Maarsbergen

De kosten voor het verplaatsen van de tankstations Maarsbergen bedragen voor onze gemeente circa 2,5 miljoen euro. Gelet op de schuldpositie van de gemeente zien wij in deze collegeperiode,

ondanks onze ambitie, geen mogelijkheden om de verplaatsingen te realiseren. De PM-post in tabel 7 brengen wij daarom naar 0.

4. Sociaal domein

Vanuit het uitgangspunt reëel begroten is de prognose Jeugdhulp en Wmo geactualiseerd. De provincie als financieel toezichthouder hanteert reëel begroten als uitgangspunt. Anders dan in 2018 worden als basis de jaarrekeningcijfers 2018 en 1^e kwartaal 2019 gebruikt. De prognose kent de volgende uitgangspunten:

- Basis voor de begroting 2020 is de bij te stellen begroting 2019 (via de 1^e bestuursrapportage 2019: een vraagstijging van 5% Wmo en 0% jeugdhulp in 2019 ten opzichte van 2018). Ook vindt indexatie plaats).
- Voor wat betreft de begroting 2020, wordt ten aanzien van een vraagaanpassing de 0-lijn gehanteerd (geen daling en geen stijging).
- Gehanteerd is prijspeil 2019. De contractuele stijging in 2020 is opgenomen onder actualisatie meerjarenperspectief (tabel 5).

Raadsbesluit was om binnen 2 jaar dekking te realiseren voor dit deel van de extra uitgaven Sociaal domein. De hogere prognose, maakt dat we waarschijnlijk een jaar extra nodig hebben om deze dekking te realiseren. Actualisatie op basis van de meicirculaire zal inzicht geven in hoeverre dit nodig is.

Deze uitgangspunten leiden tot de in tabel 8a opgenomen cijfers.

Sociaal domein	2020	2021	2022	2023
1 Begroting 2020 (prijspeil 2019)	19.448	19.781	19.781	19.781
2 Prognose (prijspeil 2019)	22.600	22.600	22.600	22.600
3 <i>Geprognosticeerd tekort (2-1)</i>	-3.152 N	-2.819 N	-2.819 N	-2.819 N
4 Eerdere opgave	-2.600 N	-2.600 N	-2.600 N	-2.600 N
5 Extra effect op financieel meerjarenperspectief (3-4)	-552 N	-219 N	-219 N	-219 N
<i>Opgave</i>				
6 Taskforce mkba	770 V	770 V	770 V	770 V
7 Taskforce	230 V	230 V	230 V	230 V
8 Inkomstenvergroting \ overige maatregelen	0	1.600 V	1.719 V	1.819 V
9 <i>Totaal opgave (6+7+8)</i>	1.000 V	2.600 V	2.719 V	2.819 V
10 Effect op financieel meerjarenperspectief	-2.152 N	-219 N	-100 N	0 N

Tabel 8

Op deze prognose is de volgende toelichting te geven:

- Aan de uitgavenkant is de prognose bijgesteld. De eerdere genoemde meevaller van 1 miljoen euro blijkt niet structureel. Ten opzichte van de prognose, die wij u in december 2018 presenteerden (3,4 miljoen nadelig) is deze een fractie minder nadelig. In samenhang met de eerder gestelde opgave leidt dit tot een nadeel in het financieel meerjarenperspectief (regel 5).
- De totale financiële opgave (2,6 miljoen euro) is onderverdeeld in drie onderdelen. Aan de uitgavenkant wordt verwacht dat 1 miljoen euro structureel kan worden bespaard. Daarnaast wordt er ook, samen met andere gemeenten, gelobbyd voor een hogere algemene uitkering. Aangezien de raad als kader heeft meegegeven dat verdere stijgingen minimaal budgettair

neutraal moeten worden opgenomen, zorgt deze regel voor een sluitend financieel meerjarenperspectief in 2023. Informatie in de meicirculaire zal een betere onderbouwing vormen in hoeverre de op deze regel opgenomen bedragen reëel zijn.

Voor de volledigheid geven wij u met onderstaande tabel inzicht in de uitgaven over de jaren 2015 tot en met 2017 voor de nieuwe taken in het sociaal domein in relatie tot de ontvangen rijksbijdrage over die jaren.

Overzicht uitgaven nieuwe taken sociaal domein in relatie tot de rijksbijdrage	2017	2018	2019
WMO begeleiding	4.107	4.452	4.615 *
Jeugdhulp	12.742	14.322	14.290 *
Sociale dorpsteams inclusief backoffice (80% toerekening)	2.039	2.309	2.458 *
Innovatie	490	722	750 *
Totaal	19.378	21.805	22.113 *
Rijksbijdrage	14.991	16.307	16.307 **
Bijgedragen uit eigen middelen	4.387	5.498	5.806
 Totaal extra uitgaven over 2017 tot en met 2019 ten opzichte van rijksuitgaven	 15.691		
Ontvangen aanvullende uitkering uit Fonds tekortgemeenten	560		
Totaal extra uitgaven over 2017 tot en met 2019 ten opzichte van rijksuitgaven	15.131		

* Bedragen 2019 zijn gebaseerd op prognose 1e berap

** Hierbij is nog geen rekening gehouden met de toegezegde extra rijksbijdrage van de mei-circulaire 2019

Tabel 9

2.2.3 Blok III Ombuigingen

Om het negatief financieel meerjarenperspectief om te buigen, is een pakket van ombuigingen ter consultatie voorgelegd aan de samenleving. https://www.heuvelrug.nl/projecten/resultaten-enquete-online-gesprek-en-bijeenkomst_49628/

Door de slechte financiële positie heeft het College zich uiteindelijk genoodzaakt gezien om voor te stellen dat alle in spoor 3 opgenomen ombuigingen aan de uitgavenzijde worden doorgevoerd. Een enkele ombuiging, waaronder die van de bibliotheek, qua uitvoering of invulling worden aangepast. De taakstelling op de besparing blijft echter bestaan.

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
1 Bijdrage Nationaal Park	-	16 V	27 V	27 V
2 Stuurgroep Krommerijn	-	13 V	13 V	13 V
3 RBT	-	-	13 V	26 V
4 Dorpsgerichtwerken	75 V	150 V	150 V	150 V
5 Subsidies dorpsgericht werken en cultuur schrappen	55 V	115 V	115 V	115 V
6 Werk en inkomen (max mogelijk)	50 V	50 V	50 V	50 V
7 Onderwijs	20 V	40 V	40 V	40 V
8 Programma Economische Ontwikkeling	72 V	72 V	72 V	72 V
9 Recreatie en toerisme subsidies, incl projectbudget, stop zetten	16 V	16 V	16 V	16 V
10 Kwaliteit openbaar groen	8 V	8 V	8 V	8 V
11 Onderhoud begraafplaatsen	3 V	3 V	3 V	3 V
12 gemeentetuin	-	-5 N	5 V	5 V
13 CO2 uitstoot	25 V	25 V	25 V	-
14 VTA waardevolle bomen	8 V	8 V	8 V	8 V
15 Rampenbestrijding	12 V	12 V	12 V	12 V
16 Bode minder	7 V	7 V	7 V	7 V
17 Horeca budget bodes	20 V	20 V	20 V	20 V
18 Uitstellen GOV room	4 V	4 V	4 V	4 V
19 Receptie cultuurhuis	35 V	35 V	35 V	35 V
20 Consultatiebureaus	-	60 V	60 V	60 V
21 Maatschappelijk vastgoed bibliotheek	-	37 V	37 V	107 V
22 Hondenbelasting	60 V	60 V	60 V	60 V
23 Markten kostendekkend maken	-	-	-	-
24 IHP - exploitatiedeel	-	13 V	22 V	23 V
25 GVVP - exploitatiedeel	181 V	183 V	376 V	225 V
26 Ambtswoning - exploitatiedeel	-	13 V	13 V	13 V
Totaal	651 V	956 V	1.191 V	1.099 V

Tabel 10

3. Investerings

De lopende investeringen zijn voor de 1^e bestuursrapportage 2019 geactualiseerd. In dit hoofdstuk is de actualisatie van het Meerjarig Investerings Plan (MIP) terug te vinden. Het MIP bevat de nieuwe investeringen voor de komende jaren. Deze moeten nog worden geautoriseerd door de raad. De raad stelt het MIP gelijktijdig met de begroting vast. Zodra de raad heeft ingestemd met de voorgestelde investeringen, verhuizen deze vanuit het MIP naar de lopende investeringen. De kapitaallasten (afschrijvingen en rente) volgen uit de Staat van investeringen en het MIP. Het effect op het meerjarenperspectief is in hoofdstuk 2 opgenomen. De actualisatie is ook opgenomen in de grofmazige berekening van de schuldpositie.

De actualisatie van het MIP leidt ten opzichte van de begroting 2019 tot een daling van het investeringsniveau en / of schulden van totaal ruim 8 miljoen euro. De belangrijkste verhogingen zijn (1,0 miljoen euro):

- Bijstelling van de indexatie voor onderwijshuisvesting op basis van de VNG norm voor zover deze nog niet in de begroting was verwerkt. Deze beleidslijn is opgenomen in de verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs
- Enkele investeringen komen te vervallen of zijn uitgesteld naar latere jaren.
- Twee in 2020 toegevoegde investeringen:
 - Herinrichting terrein kasteel Amerongen Dit betreft een project waarvan de regie ligt bij de directie van Kasteel Amerongen. Dit terrein is in onderhoud en beheer bij de gemeente GUH. Vanuit maatschappelijk belang en de zorgplicht wil de gemeente daarom voor het herstel en de herinrichting een bijdrage leveren van maximaal € 150.000.
 - Natuurbegraven. In 2017 is gestart met natuurbegraven op de Algemene Begraafplaats Doorn. Om te kunnen blijven voldoen aan het aantal aanvragen moet de hiervoor ingerichte ruimte worden vergroot. Hiervoor willen we een bosperceel achter de begraafplaats herbestemmen voor begraven. Voor 2020 wordt een investeringsbedrag voor de voorbereiding gevraagd.
- Toegevoegde vervangingsinvesteringen in 2023

Daartegenover staat een pakket aan maatregelen uit spoor 3 die leiden tot een verlaging van het investeringsniveau (9,7 miljoen euro). Belangrijke maatregelen hierin zijn: verlagen investeringsniveau GVVP en de herijking van het IHP. Voor een toelichting op de kaders die we willen hanteren voor het nieuwe IHP, verwijzen wij u naar de omschrijving in Spoor 3.

In tabel 11 worden de verschuivingen ten opzichte van het MIP 2019 weergegeven.

Investeringsplan 2020-2023 Kadernota

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
TOTAAL INVESTERINGEN BEGROTING 2019-2022 SPOOR 2	9.820.853	11.381.968	5.250.951	7.843.933
Update MIP	674.582	243.387	-133.008	219.642
Programma 3 - Dienstverlening	-	-29.000	29.000	-
Afspraak systeem/ Klantbegeleidingssysteem		-29.000	29.000	
Programma 7 - Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang	512.582	318.387	13.992	103.642
De Ladder - Nieuwbouw (incl. BENG)	160.032	106.689		
De Meent - Nieuwbouw (incl. BENG)	153.584	102.389		
Dolfijn Noord - Renovatie - Uitvoering (incl. BENG)	132.080	88.054		
Dolfijn Noord - Renovatie - Gymzaal	52.885	35.255		
Vervanging JVS - Jeugd Volg Systeem Leerplicht	14.000	-14.000		
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Voorbereiding			13.992	
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Lesgebouw (incl. BENG)				103.642
Programma 9 - Sport (accommodaties), kunst en cultuur	0	-71.000	0	0
Toplaagrenovatie natuurgas 2019-2		-85.000		
Vervanging oplegger schamelwagen		14.000		
Programma 11 - Beheer Openbare Ruimte	162.000	0	-86.000	99.000
<u>Wegen</u>				
Vervanging Greenpoint (bomen, wegen, verhardingen, riolen etc.)			-86.000	86.000
<u>Riolering</u>				
Vervanging Kikker riool- en wegbeheer	-13.000			13.000
<u>Product Openbaar groen</u>				
Herinrichting terrein kasteel Amerongen	150.000			
<u>Begraafplaatsen</u>				
Natuurgraven begraafplaats Doorn	25.000			
Programma 14 - Overhead	0	25.000	-90.000	17.000
<u>Product Buitenruimte</u>				
Vervanging VW LT			-46.000	
Vervanging Fuso Canter				-50.000
Vervanging VW Crafter afval				3.000
Vervanging Isuzu				45.000
Vervanging Piaggio				28.000
Vervanging VW crafter				-53.000
<u>Service en secretariaat</u>				
Vervanging smartphones 2021		25.000		
<u>ICT vervangingsinvesteringen</u>				
Vervanging I-Controler			-22.000	22.000
Vervanging Samen@Work			-22.000	22.000
Spoor 3 - Verlaging investeringen	-3.225.881	-2.796.587	-972.998	-2.669.813
Programma 7 - Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang	-3.225.881	-2.150.587	-60.998	-451.813
De Ladder - Nieuwbouw (incl. BENG)	-1.265.932	-843.955		
De Meent - Nieuwbouw (incl. BENG)	-1.214.921	-809.947		
Dolfijn Noord - Renovatie - Uitvoering (incl. BENG)	-514.488	-342.992		
Dolfijn Noord - Renovatie - Gymzaal	-230.540	-153.693		
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Voorbereiding			-60.998	
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Lesgebouw (incl. BENG)				-451.813
Programma 10 - Verkeer en vervoer	-	-646.000	-912.000	-2.218.000
Fietsveiligheid in het buitengebied verbeteren Uitvoering		-506.000	-862.000	-1.218.000
Fietsparkeren verbeteren 2020		-20.000		
Recreatieve verbinding Wijk - Amerongen Uitvoering		-100.000	-50.000	-1.000.000
Fietsparkeren verbeteren 2021		-20.000		
Totaal investeringen Kadernota 2020-2023 incl. Spoor 3	7.269.554	8.828.768	4.144.946	5.393.763

Tabel 11

4. Ontwikkeling schuldpositie en rentekosten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkeling van de schuldpositie (paragraaf 5.1) en het ontstaan van de schuldpositie (paragraaf 5.2). Tot slot wordt ingegaan op de rentevisie (paragraaf 5.3).

4.1 Ontwikkeling schuldpositie

Voor de ontwikkeling van de schuldpositie is het vertrekpunt de schuldpositie eind 2018 (stand jaarrekening). Vervolgens zijn mutaties uitgevoerd op basis van het financieel meerjarenperspectief zoals in deze kadernota gepresenteerd. Aangezien het kader een sluitende begroting 2020 is, is als uitgangspunt gehanteerd dat de huidige negatieve cashflow worden omgebogen naar een neutrale cashflow. Dit leidt tot de in de tabel opgenomen ontwikkeling van de schuldpositie. Het volgende is hieruit af te leiden:

- De exploitatie kent een positieve cashflow van rond de 10 miljoen euro. Dit is een vrij constant beeld.
- Het effect van de kadernota is negatief (inclusief effecten 1^e bestuursrapportage 2019) en dit heeft een negatief effect op de cashflow.
- Het effect van de investeringen is (per definitie) negatief omdat een investering over meerdere jaren wordt afgeschreven. Er is een sterke daling zichtbaar in 2021. Dit wordt veroorzaakt door de realisatie van grondexploitaties. Het jaar 2022 kent ook relatief een lage uitgaande cashflow door een beperkter meerjareninvesteringsprogramma. De ombuigingen vanuit spoor 3 welke een effect hebben op de schuldenlast zijn verwerkt (zie hoofdstuk 3).
- De rentelasten zijn lager. Er is sprake van een dalende trend, doordat bij de kadernota 2020 wordt uitgegaan van een lagere rente (0,8% tegen 1,7% in de kadernota 2019). Dit geeft meteen de kwetsbaarheid van een grote leningportefeuille aan. Op basis van de indicatieve raming, is de verwachting dat de brutoschuld licht daalt de komende 4 jaar.

	2020	2021	2022	2023
Brutoschuld per 1 januari ...	€ 164,9	€ 168,0	€ 163,1	€ 161,0
<i>Cashflow mutatie (-/- = uitgaand)</i>				
1. Exploitatie	€ 9,6	€ 10,2	€ 10,5	€ 10,6
2. Effect kadernota	€ 0,2	€ -0,5	€ -0,6	€ -0,5
3. Investerings	€ -10,1	€ -2,2	€ -5,5	€ -8,9
4. Rente	€ -3,1	€ -2,8	€ -2,6	€ -2,7
Totale cashflowmutatie	€ -3,1	€ 4,9	€ 2,2	€ -1,1
Brutoschuld per 31 december	€ 168,0	€ 163,1	€ 161,0	€ 162,1

Tabel 12

Vanuit deze tabel is te concluderen dat niet wordt voldaan aan het amendement schuldafbouw. Deze droeg het college op dat de brutoschuld niet boven de 160 miljoen euro mocht uitkomen en dat deze met 1 miljoen euro per jaar moest dalen.

Wanneer een vergelijking met de begroting 2019 (paragraaf financiering wordt gemaakt, dan ontstaat het volgende beeld.

		2020		2021		2022		2023
Begroting 2019	€	176,1	€	173,7	€	172,4	€	173,5
Kadernota	€	168,0	€	163,1	€	161,0	€	162,1
Verschil	€	-8,1	€	-10,6	€	-11,4	€	-11,4

Tabel 13

De belangrijkste redenen van deze verschillen zijn o.a.:

- Spoor 2 heeft geleid tot het temporiseren van de investeringen. Daardoor zijn investeringen ad 3,9 miljoen euro doorgeschoven naar latere jaren.
- De investeringen zijn toegenomen met 1,0 miljoen euro (hoofdstuk 3) door actualisaties en 9,7 miljoen euro afgenomen door het nemen van maatregelen om de schuld te reduceren.
- Een negatief jaarrekeningresultaat 2018 (5,3 miljoen euro, waaronder aankoop golfterrein) en een negatieve prognose in de eerste burap (3,0 miljoen euro). Minder leningen aan woningbouwcorporaties ad 8,1 miljoen euro
- Verbetering grondexploitaties (1,3 miljoen euro)

Tot slot is er ook nog een netto-schuld. Deze schuld is te berekenen door op de brutoschuld de geldelijke bezittingen in mindering te brengen. Omdat deze nagenoeg constant wordt verondersteld, ontstaat hetzelfde beeld als bij de brutoschuld. De omvang van de netto-schuld die wordt voorzien, ligt daarmee hoger dan de in het amendement opgenomen bedragen (eind 2018 niet boven de 129 miljoen euro en 8 miljoen euro dalen de komende vier jaar. Ook hier geldt dat een combinatie van extra bezuinigingen en minder investeren, moeten leiden tot extra cashflow (zie ook paragraaf 4.2).

		2020		2021		2022		2023
Brutoschuld	€	168,0	€	163,1	€	161,0	€	162,1
Geldelijke bezittingen	€	23,0	€	19,0	€	19,0	€	19,0
Nettoschuld	€	145,0	€	144,1	€	141,9	€	143,1

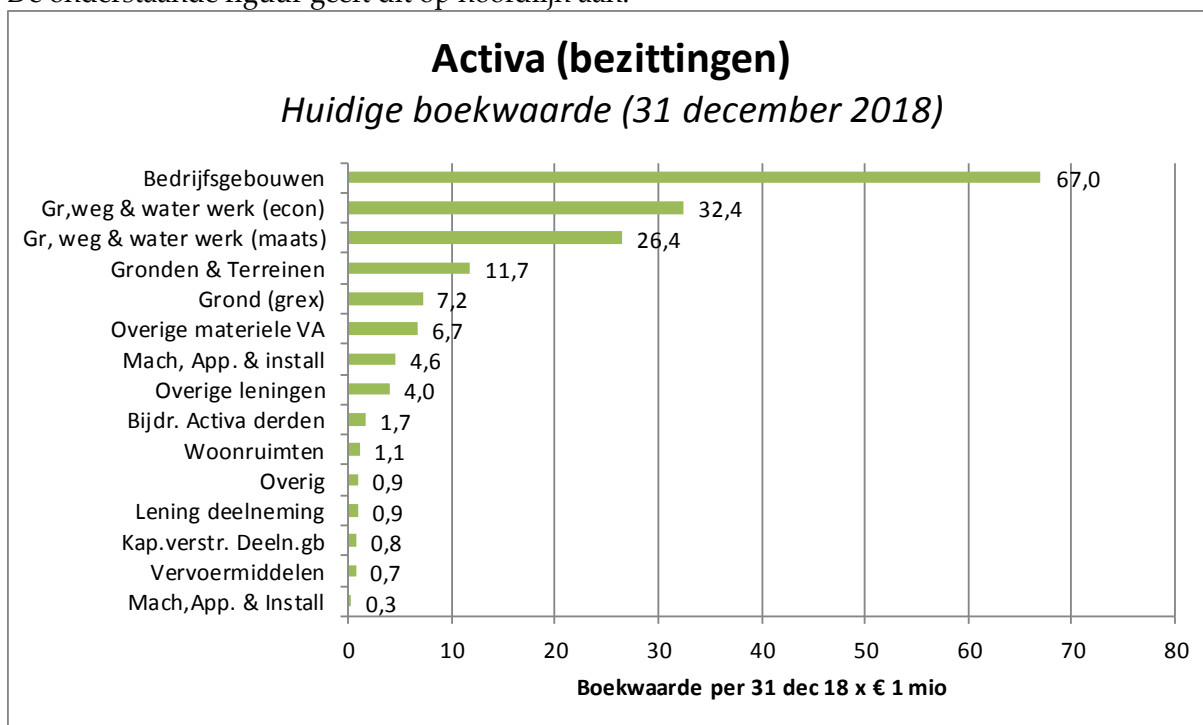
Tabel 14

4.2 Ontstaan van de schuld

Uit paragraaf 4.1 blijkt dat de reguliere exploitatie jaarlijks een positieve cashflow genereert. Dit impliceert dat schulden (vooral) ontstaan als we financiële investeringen doen, welke de positieve cashflow van de reguliere exploitatie overstijgen. In een situatie als deze wordt er geleend. Aangezien er op basis van totaal benodigde liquide middelen leningen worden aangetrokken (en niet per project), geeft de huidige boekwaarde van de activa een beeld waarvoor leningen zijn aangetrokken.

De onderstaande figuur geeft dit op hoofdlijn aan.

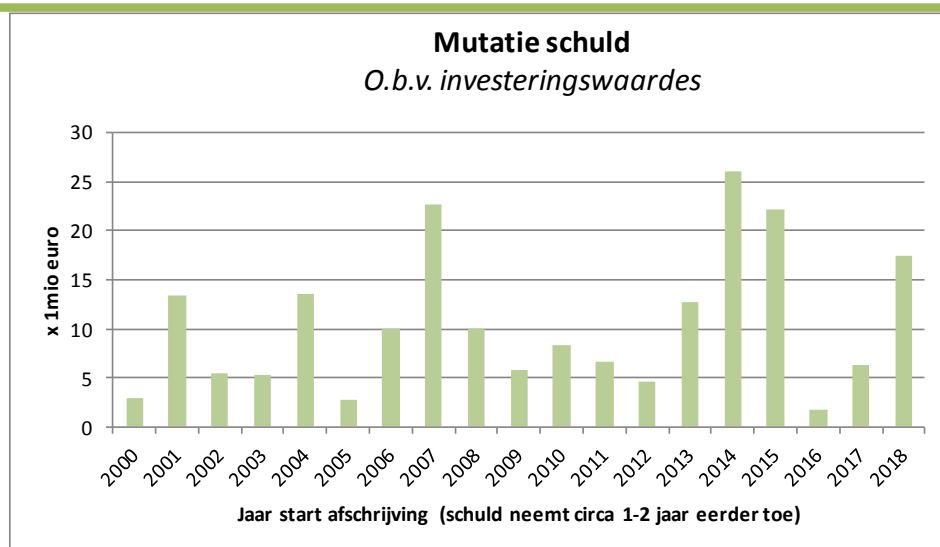

Hieruit is af te leiden dat een kleine 90% van de leningen is aangetrokken voor de volgende activa:

- bedrijfsgebouwen (67,0 miljoen euro, waarvan circa 18 miljoen gemeentelijk; 40%)
- grond, weg en waterbouwkundige werken met een economisch (32,4 miljoen euro, 19%) en maatschappelijk nut (26,4 miljoen euro, 16%);
- gronden en terreinen (11,7 miljoen euro, 7%) en
- grondexploitaties (7,2 miljoen euro 4%).

Voor een toelichting op de belangrijkste investeringen binnen de categorieën verwijzen wij u naar bijlage 4.

In de onderstaande grafiek is af te lezen hoe het investeringsverloop eruit ziet vanaf 2000 (voor 2000 was er een stabiel beeld). Zichtbaar is dat er in specifieke jaren pieken in de investeringen zitten. Deze jaren betreffen overigens de startjaren van de afschrijvingen. De investering heeft dan in de 1 a 2 jaren daarvoor plaatsgevonden.

Op basis van bovenstaande inzichten is het volgende te concluderen t.a.v. de mogelijkheid om de schuld af te bouwen:

- a. In de exploitatie wordt een grotere positieve cashflow gegenereerd (verhogen inkomsten of verlagen uitgaven)
- b. Het beleid wordt neerwaarts bijgesteld, zodat het investeringsprogramma kan worden teruggebracht. Voor riolering en wegen ontstaat er overigens een neutrale cashflow als de investeringen maximaal 0,9 miljoen en 1,1 miljoen euro zijn (dit is namelijk de afschrijving).
- c. Bezittingen verkopen.
- d. Financieren van investeringen door derde partijen.

Gelet op de problematiek rondom de exploitatie stelt het college voor uitvoering van het amendement Schuldafbouw te temporiseren (onderdeel a). De overige onderdelen geven op dit moment onvoldoende mogelijkheden om in de in het amendement opgenomen tempo het amendement te realiseren. Het wel volledig realiseren van het amendement, zou betekenen dat aanvullende bezuinigingen nodig zijn (boven de 4,7 miljoen euro). Dit vindt het college op dit moment niet wenselijk en stelt daarom voor uitvoering van het amendement te temporiseren. Wanneer zich tot die tijd kansen voordoen (beperken investeringen, bezittingen verkopen of financiering door derde partijen), dan worden deze zeker benut.

4.3 Rentevisie

Onze visie op de rente is als volgt:

- Op het moment dat er aanvullende financieringsmiddelen nodig zijn, maken we op basis van de dan geldende rentetarieven en renteverwachtingen een keuze voor kortlopend geld (leningen met een looptijd korter dan een jaar) of langlopende leningen. Hierbij houden we rekening met de geldende voorschriften (kasgeldlimiet en renterisiconorm). Bij de huidige rentestanden is het voordelig om kort te financieren: kortlopende leningen kunnen tegen een lager rentepercentage worden aangetrokken dan langlopende leningen.
- Voor kortlopende leningen gaan we in 2020 het zelfde rentepercentage waar we bij de kadernota 2019 van uitgingen, namelijk 0,17%.

- Voor de langlopende leningen gaan we in 2020 uit van een rente van 0,80% (naar boven afgeronde stand BNG april 2019 voor een 20 jaars lening). Inschatting is dat er geen rentestijging plaatsvindt. Dit is een verlaging t.o.v. het rentepercentage in de begroting 2019 (1,7%).

5. Bijlagen

Bijlage 1

Technische kaders voor de meerjarenbegroting 2020–2023

Algemeen

- Uitgangspunt is reëel begroten (volledig, realistisch en haalbaar)
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten
- Voor de bepaling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt in de begroting uitgegaan van de meicirculaire 2019
- De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen;
- Omslagrente

grondexploitaties	2,09%
overige investeringen	1,90%
- Stelpost onvoorzien (bedrag per inwoner) € 2,50
- Aantal inwoners op 1 januari 2019³ 49.515
- Inflatiecorrectie op basis van HICP 2019⁴ 2,55%
- Met uitzondering van:

○ Wonen, rollen en vervoer	1,90%
○ Jeugd, WMO en Huishoudelijke hulp	1,61%
- Loonontwikkeling

○ Salarissen o.b.v. de verwachte CAO-ontwikkeling	3,00%
○ Sociale lasten o.b.v. gemiddelde stijging afgelopen jaren	1,50%
- Bedragen voorzien van een plusteken (+) zijn voordelen (V), bedragen voorzien van een minteken (-) zijn nadelen (N).

Budgetaanpassingen/Inflatiecorrectie

De onderstaande aanpassingen betreffen basisaanpassingen. Daarboven op kunnen nog aanpassingen komen naar aanleiding van bezuinigingen of (leges)tarieven die als kader een kostendekkendheidsgraad van 100% hebben.

▪ Onroerende Zaak Belastingen	2,55%
▪ Toeristenbelasting	2,55%
▪ Forensenbelasting	2,55%
▪ Hondenbelasting	2,55%
▪ Precariobelasting ⁵	0,00%
▪ Marktgelden ⁶	2,55%
▪ Begraafrechten ⁶	2,55%
▪ Leges ⁶	2,55%
▪ Rente Kortlopende leningen	0,17%
▪ Rente nieuw aan te trekken langlopende leningen	0,80%
▪ Rioolrecht ⁶	100% kostendekkendheid
▪ Afvalstoffenheffing ⁶	100% kostendekkendheid

³ CBS-opgave van het aantal inwoners op 1 januari 2019.

⁴ We hanteren de HICP met als peildatum 1-2-2019.

De HICP is de geharmoniseerde index voor consumentenprijzen. Deze vertegenwoordigt een voor de Eurozone representatief “mandje” van goederen en diensten, zie <http://nl.inflation.eu/inflatiecijfers/nederland/historische-inflatie/hicp-inflatie-nederland-2019.aspx>

⁵ Conform rechtspraak is de precario gemaximeerd op het prijspeil 2016.

⁶ Uitgangspunt voor de tarieven is 100% kostendekkendheid. Voor een aantal specifieke tarieven is hier bewust van afgeweken.

Bijlage 2

Demografische ontwikkeling

Per 1-1-2019 had de gemeente Utrechtse Heuvelrug 49.515 inwoners.
Hieronder treft u een overzicht van de demografische opbouw en het verloop daarin.
Niet alle gegevens over 2017 zijn beschikbaar, bijvoorbeeld die over de samenstelling van huishoudens en de beroepsbevolking. Deze worden maar één keer per twee jaar gepubliceerd.

De informatie is afkomstig van de website Staat van Utrecht, <http://staatvanutrecht.nl/> met als gegevensbron het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Demografische gegevens Utrechtse Heuvelrug	2016	2017	2018	2040
Totaal aantal inwoners	48.506	49.054	49.314	
% aantal inwoners van de provincie	3,80%		3,80%	
Prognose totale bevolking 2040				52.600
Prognose totaal aantal huishoudens in 2040				24.400
0 - 5 jarigen	2.139	2.254	2.307	
6 - 10 jarigen	2.579	2.563	2.595	
11-15 jarigen	3.120	3.054	3.026	
16 - 20 jarigen	3.280	3.321	3.342	
21 - 25 jarigen	2.199	2.247	2.210	
26 - 30 jarigen	1.847	1.848	1.770	
31 - 35 jarigen	1.902	1.930	2.015	
36 - 40 jarigen	2.262	2.440	2.517	
41 - 45 jarigen	3.096	2.974	2.891	
46 - 50 jarigen	3.924	3.908	3.817	
51 - 55 jarigen	4.024	3.993	3.917	
56 - 60 jarigen	3.598	3.789	3.900	
61 - 65 jarigen	3.124	3.197	3.238	
66 - 70 jarigen	3.416	3.191	3.128	
71 - 75 jarigen	2.559	2.845	3.024	
75-plussers	5.437	5.500	5.617	
Demografische druk totaal	86,70%		87,70%	
Grijze druk	43,90%		44,80%	
Groene druk	42,80%		42,90%	
Totaal aantal huishoudens	21.148		21.383	
Aantal woningen	21.216		21.636	
% koopwoningen *	63,60%		63,80%	
% hoogopgeleiden van de beroeps- en niet-beroepsbevolking**	37,10%			
% middelbaar opgeleiden van de beroeps- en niet-	34,30%			

beroepsbevolking**				
% laagopgeleiden van de beroeps- en niet-beroepsbevolking **	28,60%			
% werkloosheid	4,50%			

* Voor 2018 is het een voorlopig % koopwoningen.

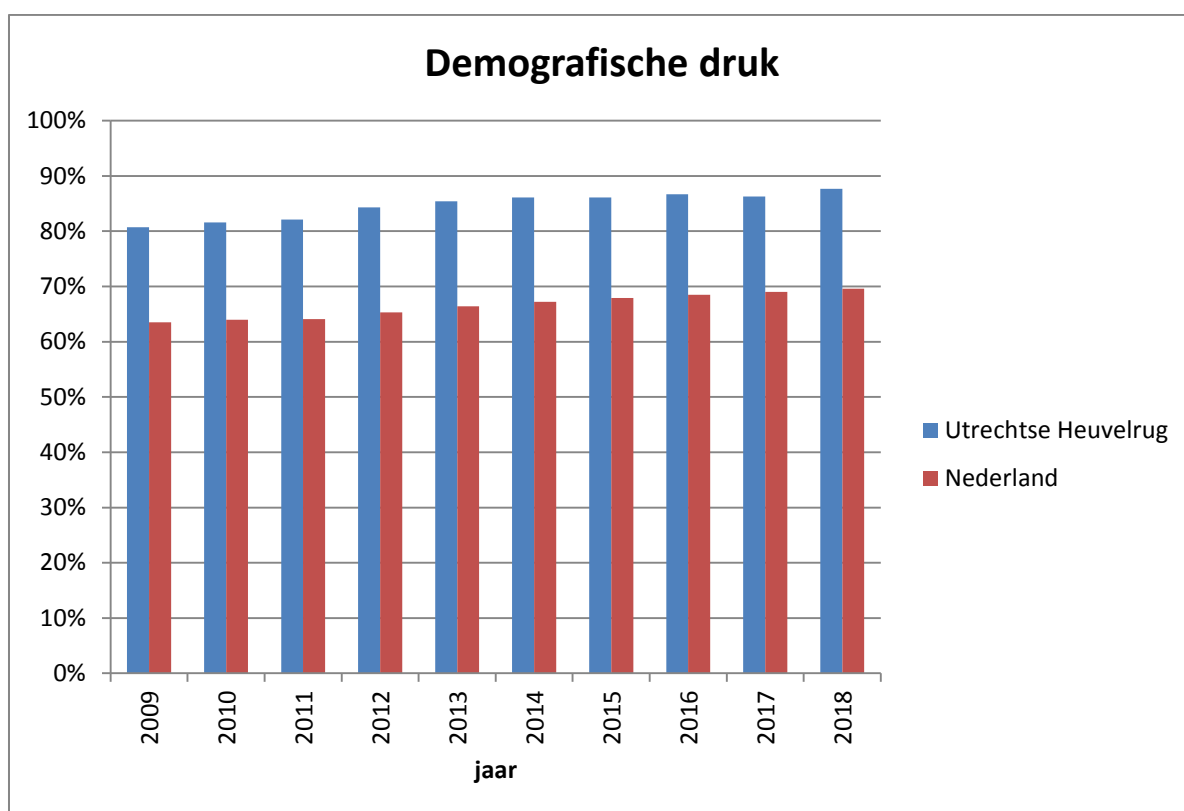
** De cijfers 2016 zijn voorlopige percentages van de beroeps- en niet-beroepsbevolking.

Demografische druk

De demografische druk is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Dit cijfer zegt iets over de verhouding van het niet- werkende deel van de bevolking tot het werkende deel van de bevolking.

De demografische druk in onze gemeente is hoger dan het gemiddelde in Nederland.
In de grafiek is dit grafisch weergegeven.

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Bijlage 3

Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)

In deze bijlage zijn de voorgenomen investeringen per programma opgenomen. Het zijn de investeringen die nog niet zijn gestart.

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 3 - Dienstverlening				
<u>ICT Publiek</u>				
Afspraak systeem/ Klantbegeleidingssysteem			29.000	
Vervanging G-Rooster		12.000		
Invoering Basisregistratie Personen (BRP)/ Burgerzakenmodules			43.000	
Totaal programma 3	-	12.000	72.000	-
Programma 4 - Ruimte, cultuurhist, monumenten en natuur				
<u>ICT ruimtelijke ordening</u>				
Vervanging RO applicaties bestemmingsplannen (Beheer, Plan, Tekst, View)	54.000			
Totaal programma 4	54.000	-	-	-
Programma 5 - WMO, Sociale zaken en minimabeleid				
<u>ICT jeugdzorg</u>				
Vervanging Digitale Deurmat CORV	12.000			
Totaal programma 5	12.000	-	-	-
Programma 7 - Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang				
<u>Product Onderwijshuisvesting</u>				
Dolfijn Noord - Renovatie - Uitvoering (incl. BENG)	514.488	342.992		
Dolfijn Noord - Renovatie - Gymzaal	230.540	153.693		
Vervanging JVS - Jeugd Volg Systeem Leerplicht	14.000			
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Voorbereiding			60.998	
De Kring Sparrenlaan - Renovatie - Lesgebouw (incl. BENG)				451.813
Totaal programma 7	759.028	496.685	60.998	451.813

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 9 - Sport (accommodaties), kunst en cultuur				
<u>Product Sport</u>				
Lichtmasten 2020-2021	132.000	12.000		
Armatuuren LED inclusief bekabeling 2019	-55.800			
Armatuuren LED inclusief bekabeling 2020-2021	440.000	56.000	-83.400	
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2021		306.000	-145.000	
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2023				334.000
Vervangen kunstgras korfbal 2021		65.000		
Vervangen sporttechnische laag voetbal 2021		92.000		
Vervangen sporttechnische laag hockey 2021		69.000		
Vervangen sporttechnische laag korfbal 2021		18.000		
Vervangen sporttechnische laag hockey 2023				75.000
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2020	41.000			
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2021		29.000		
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2022			28.000	
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2023				49.000
Toplaagrenovatie natuurgras 2019-2				
Toplaagrenovatie natuurgras 2020			25.000	
Toplaagrenovatie natuurgras 2021				42.000
Vervanging Amazone verticuteermachine	30.000			
Vervanging oplegger auto-ambulance		13.000		
Vervanging oplegger schamelwagen		14.000		
Totaal programma 9	587.200	674.000	-175.400	500.000
Programma 10 - Verkeer en vervoer				
<u>Product Verkeer</u>				
Integrale reconstructie N-wegen Dorpsstraat Doorn Voorbereiding	25.000			
Verbinding groene entree en oude dorp Amerongen	50.000			
Integrale reconstructie N-wegen Dorpsstraat Doorn Uitvoering		500.000	-250.000	
Opwaarderen fietspaden - Veenseweg Uitvoering	-375.000			
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2019	82.000			
Schoolomgevingen 2020		26.000		
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2020		82.000		
Schoolomgevingen 2021		26.000		
Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren 2021		82.000		
Totaal programma 10	-218.000	716.000	-250.000	-

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 11 - Beheer Openbare Ruimte				
<u>Product wegen</u>				
Renovatie asfaltwegen 2020	300.000			
Verkeerskundige herinrichtingen 2020	65.000			
Renovatie elementverharding 2020	200.000			
Renovatie asfaltwegen 2021		300.000		
Verkeerskundige herinrichtingen 2021		65.000		
Renovatie elementverharding 2021		200.000		
Renovatie asfaltwegen 2022			300.000	
Verkeerskundige herinrichtingen 2022			65.000	
Renovatie elementverharding 2022			200.000	
Vervanging Greenpoint (bomen, wegen, verhardingen, riolen etc)				86.000
Renovatie asfaltwegen 2023				300.000
Verkeerskundige herinrichtingen 2023				65.000
Renovatie elementverharding 2023				200.000
Herinrichting weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 1- uitvoering	361.000	361.000		
Herinrichting weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 1-nazorg			100.000	
Herinrichting weg ivm riolering Dennenhorst e.o. deel 2 Driebergen-uitvoering			206.000	206.000
Herinrichting weg Heuleweg- uitvoering	139.000			
Herinrichting weg ivm riolering Heuleweg-nazorg		50.000		
Herinrichting weg Industrieweg-uitvoering	118.000			
Herinrichting weg ivm riolering Julianalaan-nazorg	50.000			
Herinrichting weg ivm riolering Loolaan			35.000	
Renovatie weg Middenlaan e.o. (uitvoering)		315.000		
Vervanging weg ivm riolering Middenlaan e.o. (nazorg)			100.000	
Renovatie weg Ted Visserweg/Vinkenbuurt (uitvoering)	405.000			
Renovatie weg Ted Visserweg /Vinkenbuurt (nazorg)			100.000	
Renovatie weg ivm riolering Burg. H. van den Boschstraat (uitvoering)			220.000	
Renovatie weg Burg. H. van den Boschstraat (nazorg)				50.000
Renovatie weg ivm riolering Imminkstraat (uitvoering)	158.000			
Renovatie weg Dorpsstraat (voorbereiding)	75.000			
Herinrichting weg ivm riolering Dorpsstraat (uitvoering)		480.000		
Herinrichting weg ivm riolering Dorpsstraat Oost, Vitanova		245.000		
Renovatie weg Dorpsstraat (nazorg)			100.000	
Herinrichting weg ivm riolering Cordesstraat (uitvoering)		110.000		
Renovatie weg GRP 2023				400.000
Totaal wegen	1.871.000	2.126.000	1.426.000	1.307.000

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
<u>Riolering</u>				
Vervanging riolering Dennenhorst e.o. Driebergen (uitvoering)	1.081.069	1.081.069		
Vervanging riolering Dennenhorst deel 2 (voorbereiding)		150.000		
Vervanging riolering Dennenhorst deel 2 (uitvoering)			618.000	618.000
Vervanging riolering Heuleweg Doorn - Uitvoering	276.100			
Vervanging riolering Industrieweg- Amerongen (uitvoering)	235.000			
Vervanging riolering Loolaan (voorbereiding)			70.000	
Vervanging riolering Middenlaan e.o.- uitvoering		944.500		
Vervanging riolering Ted Visserweg en Vinkenbuurt - Uitvoering	810.000			
Vervanging riolering Burg. H. van den Boschstraat (Amerongen) voorbereiding	100.000			
Vervanging riolering Burg. H. van den Boschstraat (Amerongen) uitvoering			440.000	
Vervanging riolering Imminkstraat (Amerongen)	315.000			
Vervanging riolering Kon.Wilhelminalaan (Amerongen)	170.000			
Vervanging riolering Schapendrift (Amerongen)	60.000			
Vervanging riolering Dorpsstraat (Doorn)		960.000		
Vervanging riolering Dorpsstraat Vitanova (Doorn)		490.000		
Vervanging riolering Cordesstraat (Driebergen) voorbereiding	50.000			
Vervanging riolering Cordesstraat (Driebergen) uitvoering		220.000		
Vervanging riolering Kleine Loolaan (Driebergen)		147.000		
Vervangen gemalen bouwkundig (GUH)	59.157	119.514	86.848	
Vervanging Kikker riool- en wegbeheer	0			13.000
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2020	150.000			
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2021		150.000		
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2022			150.000	
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2023				150.000
Vervanging afkoppelen verhard oppervlak (GUH)			250.000	
Afkoppelen verhard oppervlak 2023				250.000
Vervanging riolering (GUH) 2022			1.150.000	
Vervanging riolering (GUH) 2023				1.150.000
Vervanging ROM 500 aanhanger				28.000
Totaal riolering	3.306.326	4.262.083	2.764.848	2.209.000
<u>Product Openbaar groen</u>				
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2020	50.000			
Herinrichting terrein kasteel Amerongen	150.000			
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2021		50.000		
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2022			50.000	
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2023				50.000
Vervanging versnippermachine TS250M	30.000			
Vervanging Schaftwagen 61-WJ-RR Nomadis schaftketen (2 stuks)				
Totaal Openbaar groen	230.000	50.000	50.000	50.000

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
<u>Product Reiniging / afval</u>				
Vervanging afvalinzamelingscontainers Driebergen	22.500			
Vervanging Pack roller	28.000			
Vervanging Pers Container	22.500			
Vervanging containers milieustraat (6 stuks)				47.450
Vervanging 30 ondergrondse containers GUH	360.000			
Vervanging 25 ondergrondse containers GUH		300.000		
Vervanging 20 ondergrondse containers, 5x ondergronds				305.000
Totaal reiniging/afval	433.000	300.000	-	352.450
<u>Begraafplaatsen</u>				
Natuurgraven begraafplaats Doorn- voorbereiding	25.000			
Totaal begraafplaatsen	25.000	-	-	-
<u>Gladheidsbestrijding</u>				
Relining opslagtank pekelwater		12.000		
Vervanging Strooier Nido Stratos B40-42 VCLN 490-1			31.500	
Vervanging Strooier Nido Stratos B11-24 VCLN 350			29.000	
Vervanging Strooier Nido Stratos B40-42 VCLN 490-2			31.500	
Vervanging Sneeuwplög Nido SNK 270			12.500	
Vervanging Sneeuwplögen Nido SNK 180 (2 stuks)			16.000	
Vervanging zoutmenger			20.000	
Vervanging autologic/winterlogic			20.000	
Vervanging Strooier Nido Stratos B08L-24 VCLN 350-1				29.500
Vervanging Strooier Nido Stratos B08L-24 VCLN 350-2				31.000
Vervanging Strooier Nido Stratos B11L-18 AW CLN				32.000
Totaal gladheidsbestrijding	-	12.000	160.500	92.500
Totaal programma 11	5.865.326	6.750.083	4.401.348	4.010.950
Programma 14 - Overhead				
<u>Product Buitenruimte</u>				
Vervanging VW Crafter strooiwagen	75.000			
Vervanging VW Crafter piket	80.000			
Vervanging Opel movano		53.000		
Vervanging VW LT				
Vervanging Citroen Nemo			10.000	
Vervanging Fuso Canter				
Vervanging VW Crafter afval				53.000
Vervanging VW Crafter strooi 2				56.000
Vervanging Isuzu				45.000
Vervanging Piaggio				28.000
Vervanging VW crafter				
Totaal Buitenruimte	155.000	53.000	10.000	182.000

Programma / product / omschrijving	2020	2021	2022	2023
<u>Service en secretariaat</u>				
Vervanging smartphones 2021		85.000		
Vervanging laptops 2020	20.000			
Vervanging portofoons en piepers BHV	10.000			
Vervanging AED's 2021		12.000		
Vervanging vaste telefoontoestellen 2021		15.000		
Vervanging vaste telefoontoestellen 2026				
Totaal Service en secretariaat	30.000	112.000	-	-
<u>Gemeentekantoor</u>				
Vervanging AV middelen vergaderruimten 2023				70.000
Vervanging keukenapparatuur				60.000
Vervanging meubilair trefpunt				75.000
Totaal Gemeentekantoor	-	-	-	205.000
<u>Cultuurhuis Pléiade</u>				
Pléiade Beveiligingscamera's			15.000	
Totaal Cultuurhuis Pléiade	-	-	15.000	-
<u>ICT vervangingsinvesteringen</u>				
Vervanging I-Controler				22.000
Vervanging Samen@Work				22.000
<u>ICT investeringen nieuw</u>				
Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	25.000	15.000	11.000	
Totaal ICT	25.000	15.000	11.000	44.000
Totaal programma 14	210.000	180.000	36.000	431.000
TOTAAL INVESTERINGEN	7.269.554	8.828.768	4.144.946	5.393.763

Bijlage 4 Ontstaan schuld en investeringen

In hoofdstuk 5.2 is indicatief aangegeven welke activacategorieën ten grondslag ligt aan de huidige schulden. Voor de grootste categorieën is aangegeven wat de grootste investeringen zijn geweest (cijfers zijn de huidige boekwaardes).

Bedrijfsgebouwen

De investeringen groter dan 1,0 miljoen euro zijn: Gemeentelijk:

- Gemeentekantoor (10,3 miljoen euro)
- Gemeentewerf (2,6 miljoen euro)
- Cultuurhuis (3,8 miljoen euro)
- Brandweerkazerne Maarn (2,1 miljoen euro)

Overig

- Kameleon (2,6 miljoen euro)
- Bosschool (3,0 miljoen euro)
- Revijs (12,3 miljoen euro)
- Valkenheuvel (1,2 miljoen euro)
- Regenboogschool (2,8 miljoen euro)
- De Binder (4,3 miljoen euro)
- Schoonoord (1,8 miljoen euro)
- S.G.M (2,5 miljoen euro)

De meeste investeringen hebben plaatsgevonden in de periode 2000-2018. Omdat het investeringen met langere afschrijvingsperiodes zijn, zijn de huidige boekwaardes afgeschreven in de periode 2040-2060.

Grond, weg en waterbouwkundige werken met een economisch nut

Dit betreft activa welke worden toegerekend aan tarieven riolering. Het bestaat uit vele individuele investeringen. Investerings boven de 1 miljoen euro zijn:

- Verschillende bergbezinkbassins (2,4 miljoen euro)
- GRP 2003-2007 (2,1 miljoen euro)
- Infiltratievoorziening regenwater Leersum (3,4 miljoen euro)
- Riol het Engelse werk (1,1 miljoen euro)
- Riolering Traaij (1,4 miljoen euro)
- Riolrenovatie Doorn-Noord (3,8 miljoen euro)
- Riolering Engweg (2,5 miljoen euro)

Rioleringen kennen een lange afschrijvingstermijn. De huidige boekwaardes zijn in de periode 2050-2070 afgeschreven.

Grond, weg en waterbouwkundige werken met een maatschappelijk nut

Dit betreft investeringen in vooral wegen en sportvoorzieningen. Investerings groter dan circa 1,0 miljoen euro zijn:

- Stationsgebied Driebergen-Zeist (2,9 miljoen euro)
- Reconstructie Oude Arnhemse Bovenweg (1,0 miljoen euro)
- Herinrichting wegen Doorn-noord (1,6 miljoen euro)

- Herinrichting Hoofdstraat (1,2 miljoen euro)
- Vervanging toplaag kunstgras voetbal (1,1 miljoen euro)

Investerings in wegen vinden relatief gelijkmatig plaats en hebben ook een iets kortere afschrijvingstermijn. De huidige boekwaardes worden afgeschreven in de periode 2030-2070.

Gronden en terreinen

Dit betreft investeringen in grond (welke niet worden afgeschreven). Investerings groter dan 1 miljoen euro zijn:

- Cultuurhuis grond (1,1 miljoen euro)
- Grond huisvesting ambtelijke organisatie (5,7 miljoen euro)
- Grond zwembad Zoer (2,0 miljoen euro)

Grondexploitaties

Dit betreft te verkopen gronden welke ook leiden tot een verkoopopbrengst. De verkoopopbrengst is meegenomen in de cashflowoverzichten. De belangrijkste posities zijn:

- Doorn Leersumse straatweg (2,6 miljoen euro)
- Driebergen Engweg (1,9 miljoen euro)
- Leersum (1,7 miljoen euro)

Bijlage 5 Consultatie van inwoners in spoor 3

Op 21 februari heeft de raad het Procesvoorstel Kaderstelling Ombuigingsopgave vastgesteld. Een van de onderdelen was het consulteren van inwoners over het pakket van ombuigingsmaatregelen, zoals deze zijn vastgesteld door de raad op 11 april 2019. Omdat de ombuigingsmaatregelen omvangrijk zijn en de samenhang tussen de maatregelen complex is, is de consultatie op een compacte manier de maatregelen voor te leggen. Hierbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de dagelijkse beleving van de inwoner.

Activiteiten

Ruim drie weken lang – van 13 april tot 9 mei – zijn de inwoners van de gemeente Utrechtse Heuvelrug op diverse manieren in de gelegenheid gesteld om te reageren op de ombuigingsmaatregelen:

Online enquête: 2.651 inwoners hebben deelgenomen aan de online enquête. In de enquête werden inwoners gevraagd zich op thematisch niveau uit te spreken over de voorgestelde bezuinigingen. De respons van de enquête was hoog, de deelnemers waren gelijkmatig verdeeld over de dorpen.

Online gesprek: op 6 mei was er tussen 20.00 en 21.00 uur de gelegenheid voor inwoners om met elkaar in gesprek te gaan via een online gesprek. Het doel van dit gesprek was om de resultaten uit de enquête beter te kunnen duiden en verder te verdiepen. Er deden 92 inwoners mee, verspreid over alle dorpen van de gemeente.

(Straat)ontmoetingen en campagne (offline en online): raads- en collegeleden hebben gedurende de consultatieperiode verschillende weekmarkten bezocht. Tijdens deze bezoeken spraken zij met bewoners over de voorliggende bezuinigingsmaatregelen. Via Facebook, Twitter en vlogs door collegeleden werden bewoners opgeroepen om mee te doen aan de consultatie.

Brede bijeenkomst: het consultatietraject werd afgesloten met een brede bijeenkomst in het Cultuurhuis in Doorn op 9 mei. Ongeveer 130 inwoners, raadsleden, ambtenaren en bestuurders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug spraken elkaar over de uitkomsten van de enquête en het online gesprek. Zij deden dat in groepjes van circa 8 personen. De groepjes werden door de deelnemers zelf samengesteld.

Opbrengsten consultatie

De enquête, het online gesprek en de brede bijeenkomst laten een elkaar versterkend en aanvullend beeld zien. De meeste discussie vond plaats bij de thema's voorzieningen, sobere gemeente en het verhogen van de OZB. Hieronder een aantal bevindingen op een rij:

Kerntaken, lange termijn visie en voorzieningen: Er is een relatie gelegd met de bestuursstijl, de rol en de (terugkeer naar vooral) kerntaken van de gemeente. Er werd door respondenten gewezen op de noodzaak om keuzes te maken, meer te werken vanuit een visie, zodat ad-hoc achtige budgetmaatregelen voorkomen kunnen worden. Kerntaken die worden genoemd, zijn: de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers, het ondersteunen en in stand houden van de gemeenschappen in de dorpen, zonder dat dat overigens betekent dat de gemeente voor deze

voorzieningen alle (financiële) verantwoordelijkheid op zich moet nemen. Er mag ook meer aan de gemeenschap worden overgelaten. Ook hoeft de gemeente niet elke dorpsactiviteit te subsidiëren of te sponsoren. Volgens de deelnemers van de consultatie kan de gemeenschap zelf kan daarbij ook een veel grotere rol bij spelen.

Inkomsten: aan de inkomstenkant kan de verhoging van de hondenbelasting en de toeristenbelasting op relatief veel instemming rekenen, maar ook hier zijn er uiteraard tegenstanders. Daarnaast zijn voor het verhogen van de inkomsten een aantal uiteenlopende suggesties gedaan waar de gemeente zeker eens naar zou kunnen kijken, zoals bijv. het verkopen van zogenaamd snipper-groen, het verleggen van de rode contour, zodat de gemeente meer woningen kan bouwen.

Over het verhogen van de OZB zijn de meningen verdeeld. In het Online gesprek was verhoging van de OZB minder onbespreekbaar dan in de enquête. Wel is duidelijk dat als de gemeente én voorzieningen in de dorpen terugdraait én de OZB zou verhogen, dit op heel veel protest kan rekenen. Het verhogen van de OZB en om op die manier de voorzieningen in stand te houden, werd door relatief veel mensen aanvaardbaar en logisch gevonden. Maar zeker niet door iedereen.

Sobere gemeente: Met betrekking tot de sobere gemeente valt op dat het beeld bestaat dat er op veel vlakken nog efficiencywinst te halen is, slimmer ingekocht kan worden, meer kan worden gedigitaliseerd etc. De dure huisvesting van de gemeente kwam tijdens de consultatie veelvuldig aan de orde.

Transparantie: er is vraag naar transparantere, duidelijke en eerlijke informatie: waarom zijn we in de (financiële) situatie beland waarin we nu zitten?

Het consulatie proces is afgesloten op 13 mei met reflectieavond van de raad op de verzamelde uitkomsten en resultaten.

